ПАРТИЯ ДАЪВАТИ ЯНГИ ЗАФАРЛАРГА ЧОРЛАЙДИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

22 ЙИЛ ЧИҚИШИ. | 7 январь, 1975 йил № 4 (5353) СЕШАНБА | Баҳоси 2 тийин.

ЯНГИ, 1975 ЙИЛ — КПСС XXIV СЪЕЗДИ БЕЛГИЛАБ БЕРГАН ТУҚҚИЗИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИК ВАЗИФАЛАРИНИ ТЎЛА-ТУКИС БАЖАРИШИМИЗ ЛОЗИМ БЎЛГАН ЙИЛДИР. ШУ ТАРИҚА НАВБАТДАГИ, УНИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИКДА МУВАФФАҚИЯТЛИ ИШЛАШ УЧУН, ПАРТИЯНИНГ УЗОҚ МУДДАТЛИ СОЦИАЛ-ИҚТИСОДИЙ СИЁСАТИНИ ЮЗАГА ЧИҚАРИШ УЧУН МУСТАҲКАМ ЗАМИН ЯРАТИЛАДИ. СОВЕТ КИШИЛАРИ ШУ МАҚСАДГА ЭРИШИШ УЧУН ҲАММА ИШНИ ҚИЛАДИЛАР.

(КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатидан).

ПАРТИЯ СЎЗИНИ ОММАГА ЕТКАЗАЙЛИК

Республика партия активининг 4 январь куни Тошкентда бўлиб ўтган йиғилиши КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатини меҳнаткашлар ўртасида кенг тушунтириш, оммани беш йилликнинг якунловчи йили топшириқларини муваффақиятли бажаришга сафарбар этиш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотларининг вазифаларига бағишланди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаати текстини ўқиб берди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР геология министри Х. Т. Тўлаганов, Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги министри С. М. Мамарасулов, тарих фанлари доктори, профессор Б. В. Лунин, Ўзбекистон ССР озиқ-овқат саноати министри В. С. Содиқов сўзга чиқиб, партиянинг янги программа ҳужжати ғоят катта аҳамиятга эга эканлиги тўғрисида гапирдилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов ўз нутқида КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаати асосида партия ташкилотларининг ташкилотчилик ва сиёсий иши масалаларига тўхталиб ўтди. Партиянинг оташин сўзини кенг меҳнаткашлар оммаси онгига етказиш, ана шу тарихий ҳужжатда баён қилинган қоидалар ва хулосаларнинг жуда катта сафарбар этувчилик аҳамиятини чуқур очиб бериш — коммунистлар, комсомоллар, идеология фронти барча ходимларининг вазифасидир.

Йиғилиш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, Й. Р. Қурбонов, Н. М. Матчонов, Т. Н. Осетров, Н. М. Маҳмудов иштирок этдилар.

КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатини меҳнаткашларга тушунтиришда партия ташкилотларига ёрдам бериш учун республика шаҳар ва районларига агитация-пропаганда группаларини юборишга қарор қилинди. Булар орасида партия ва совет ходимлари, олимлар, қишлоқ хўжалиги мутахассислари бор.

(ЎзТАГ).

Жанговар чақириқ

КОММУНИСТИК жамият меъмори бўлмиш совет халқи тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йилида эришган улуғвор ва самарали ишларига якун ясади. КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини, шу съездда ишлаб чиқилган ички ва ташқи сиёсат йўлини амалга ошириш соҳасида меҳнаткашларимиз улкан зафарларни қўлга киритдилар. Халқ хўжалигини интенсив ривожлантириш, ижтимоий турмуш даражасини эффектив юксалтириш жабҳаларида олға қараб жуда катта қадамлар қўйилди. Умуман, коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишда улуғвор ғалабаларга эришилганлиги беш йилликнинг ўтган тўрт йилининг асосий сиёсий якуни бўлди.

Матбуотда эълон қилинган КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаати — янги 1975 йилда амалга оширилиши лозим бўлган вазифаларни белгилаб берди. Мамлакатимиз иқтисодий қудратини бутун чоралар билан кучайтиришни давом эттираётган совет кишилари, шу жумладан, областимиз меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг Мурожаатини катта меҳнат кўтаринкилиги ва юксак ижодий активлик билан кутиб олдилар. Шаҳар ва қишлоқларнинг меҳнаткашлари мазкур Мурожаатга бағишланган митинглар, ишлаб чиқариш йиғилишлари ва мажлисларида қонуний ифтихор билан Мурожаатга жавобан бизлар янги йилда оммавий социалистик мусобақани янада авж олдирамиз, хўжалик ҳамда маданий қурилишда янги-янги муваффақиятларга эришиш билан партия ва ҳукуматимизни хушнуд этамиз, демоқдалар.

Совет Иттифоқи халқларининг партиямиз раҳнамолигида қўлга киритган зафарлари улуғвор ва беқиёсдир. Социалистик индустриямиз ғоятда юқори поғонага кўтарилди, колхоз ва совхозларнинг иқтисодий базаси мустаҳкамланди, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш кўпайди, халқимиз фаровонлиги савияси анча ошди. Мурожаатда таъкидланганидек, бизнинг барча ютуқларимиз қаҳрамон ишчилар синфи, шонли колхозчи-деҳқонлар, халқ зиёлилари, совет хотин-қизлари, ажойиб ёшларимиз, ССР Иттифоқидаги барча миллат меҳнаткашлари илҳомбахш меҳнатининг буюк самараси бўлди.

Халқимизнинг ифтихори ва шон-шуҳрати бўлиб қолган, умумхалқ иззат-икромини чинакам қозонган беш йиллик қаҳрамонлари, зарбдорлари, новаторлари ва илғор коллективлари меҳнат қилишнинг ғоятда юксак намуналарини намойиш қилдилар. Уларнинг жонбозлиги, фидоийлиги, бутун меҳнат аҳлини бундан буён ҳам янги-янги жасоратларга, юксак ижодий ютуқларга руҳлантираверади.

Янги йилда тўққизинчи беш йилликнинг барча вазифалари тўла-тўкис ва батамом адо этилмоғи лозим. Шу боисдан партиямиз ўз Мурожаатида совет кишиларини шу мақсадларга эришиш учун ҳамма ишларни қилишга, совет жамияти маънавий-сиёсий бирлигини янада кучайтиришга, СССР халқлари қардошларча дўстлигини тобора мустаҳкамлашга, партиямиз ички ва ташқи сиёсатини актив қўллаб-қувватлашга чақиради.

КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган декабрь Пленуми қарорларида, унда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг сўзлаган сермазмун нутқида, СССР Олий Советининг сессиясида беш йилликнинг якунловчи йилида амалга оширилиши лозим бўлган иш режаси ва тадбирлар кўлами очиқ-ойдин белгилаб берилди.

Социалистик саноат, қишлоқ хўжалиги, меҳнаткашларнинг фаровонлигини янада яхшилаш соҳасидаги муҳим вазифалар ва бу йўлда амалга оширилиши лозим бўлган тадбирлар белгиланар экан, бу вазифаларнинг муваффақиятли ҳал этилиши жуда катта иқтисодий, сиёсий ва халқаро аҳамиятга эга эканлиги яна бир карра уқтириб ўтилди. «Бу планда белгиланган топшириқлар нақадар тиғиз бўлмасин, — дейилади Мурожаатда, — бизда бу топшириқларни муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажариш учун зарур бўлган ҳамма имконият мавжуд, Бизда жуда катта иқтисодий қудрат, ишчилар, колхозчилар ва мутахассисларнинг ажойиб кадрлари, катта илмий-техникавий потенциал, бой табиий ресурслар бор».

КПСС Марказий Комитети ишчилар, колхозчилар, мутахассислар, олимларни, барча совет кишиларини 1975 йилги план топшириқларини тўла ва ошириб адо этиш учун, ишлаб чиқариш самарадорлигини юксалтириш учун, беш йилликни барча соҳаларда юксак кўрсаткичлар билан якунлаш учун— муваффақиятимизнинг ишончли, илмий гарови бўлмиш социалистик мусобақани янада кенг қулоч ёздиришга, камроқ чиқим сарфлаб, кўпроқ, сифатлироқ маҳсулотлар ишлаб чиқаришга чақиради. Партиямизнинг бу даъвати социалистик мусобақа барча қатнашчиларининг диққат-марказида бўлиши, ҳар бир меҳнат коллективи, жамики, заводлар ва фабрикалар, колхозлар ва совхозлар, ташкилот ва идоралар, фан ва маданият муассасаларининг иши мазмунини ва маромини белгилаб туриши керак.

Яқин кеча-кундуздаги муҳим вазифа шундан иборатки, жойлардаги партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатини меҳнаткашларнинг митингларида, ишлаб чиқариш йиғилишларида, коммунистларнинг мажлисларида ҳар томонлама кенг муҳокама қилишлари, ҳар бир коллектив олдида турган вазифаларни белгилаб чиқишлари, Мурожаатдаги ҳар бир талаб ҳамда кўрсатмаларни барча меҳнаткаш онгига етказишлари лозим. Шунга эришайликки, ҳар бир коллектив йил бошидан аниқ ва пухта ишлаб чиқилган иш планларига ва тадбирларига эга бўлсин, ҳар бир киши қунт билан жиддий меҳнат қилсин, меҳнат ва давлат интизомига риоя этсин, ўзига ва ўз ўртоқларига талабчан бўлсин. Ҳар бир бригада ва цех, ҳар бир корхона ва қурилиш, колхоз ва совхоз пухта ва аҳил ишласин, топшириқларни, муқобил планларни, социалистик мажбуриятларни тўла ва ошириб бажарсин, бу йўлда бутун куч-ғайратини ва сабот-матонатини ишга солсин.

КПСС Марказий Комитети ишонч билдириб айтадики, партиямиз, бутун совет халқи беш йилликнинг якунловчи йилида ҳам битмас-туганмас ижодий куч-ғайрат билан ишлайдилар, юксак уюшқоқлик намунасини кўрсатадилар ва коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида янги ажойиб ғалабаларга эришадилар.

— БЕШ ЙИЛЛИКНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ ТУГАЛЛАШ УЧУН, КПСС XXIV СЪЕЗДИ ЎРТАГА ҚЎЙГАН УЛУҒВОР ВАЗИФАЛАРНИ БАЖАРИШ УЧУН УМУМХАЛҚ СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАСИ БАЙРОҒИНИ БАЛАНД КЎТАРАЙЛИК!

ОБЛАСТИМИЗ меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатини муҳокама қилиб, қизғин маъқулламоқдалар. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасидан янгидан-янги социалистик мажбуриятлар қабул қилиняпти. Суратда: Юқори Чирчиқ районидаги «Гулистон» колхози активлари Мурожаатни ўқиб ўрганишмоқда.

А. Абалян фотоси.

ЯНГИ МАРРАЛАР САРИ

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИ АКТИВИ ЙИҒИЛИШИДАН

4 январда Тошкент область партия ташкилоти активи йиғилиши бўлиб ўтди. Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари **М. М. Мусахонов** йиғилишда КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатини ўқиб берди. Сўнг шундай деди:

— Ўтган йил совет халқи қаҳрамонлик йилномасига зарбдор меҳнат йили бўлиб кирди. — Ленинча партиямиз эришилган муваффақиятларнинг ташкилотчиси ва илҳомчиси бўлди. Партия раҳбарлигида совет халқи моддий фаровонлиги юксалди, муҳим халқаро проблемалар муваффақиятли ҳал этилди. Ўтган йил якунлари шуни кўрсатмоқдаки, совет халқи партиянинг доно раҳбарлигида яна ҳам юксакроқ марраларни эгаллашга, яна ҳам муҳимроқ вазифаларни ҳал этишга қодирдир.

КПСС Марказий Комитети декабрь (1974 йил) Пленуми ишларида ва КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Пленумда сўзлаган нутқида беш йилликни муваффақиятли якунлаш ва иқтисодий қурилишнинг энг муҳим масалаларини ҳал қилиш йўллари белгилаб берилди. Совет халқи ҳозирги кунда беш йилликни зафарли якунлаш учун курашиб, зарбдор суръатлар билан меҳнат қилмоқда.

Республикамиз меҳнаткашлари ўтган йилда ажойиб муваффақиятларни қўлга киритдилар. Эришилган ютуқларга пойтахт области ишчилари, колхозчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари ҳам муносиб ҳисса қўшдилар. Область саноатчилари кўпгина кўрсаткичлар бўйича беш йилликка мўлжалланган марраларни тўрт йилдаёқ эгаллашга муваффақ бўлдилар. Саноат ишлаб чиқариши ҳажми мўлжалдаги 34,3 ўрнига 39,4 процент ўсди. Саноат корхоналари коллективлари йиллик планни муддатидан олдин 23 декабрда шараф билан адо этдилар. Планга қўшимча равишда 130 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Меҳнат унумдорлигини ошириш, фойда олиш, маҳсулот таннархини арзонлаштириш юзасидан белгиланган топшириқлар ҳам ортиғи билан адо этилди. Олмалиқ, Бекобод, Янгийўл шаҳарлари, Бекобод, Бўстонлиқ, Бўка, Калинин, Пискент ва Янгийўл районлари меҳнаткашлари зиммага олинган юксак социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар.

КПСС Марказий Комитети, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг кўрсатаётган катта ёрдами ҳамда ғамхўрлиги туфайли областимизда капитал қурилиш ҳажми йил сайин кенгайиб бормоқда. Қурилишлар суръати тобора ошмоқда. Беш йилликнинг ўтган даври мобайнида 2,1 миллиард сўмлик асосий фонд ишга туширилди. Кўплаб саноат корхоналари бунёд этилди. Улар орасида Олмалиқ химия заводининг иккинчи навбати, рўзғор химияси заводи, Ангрен олтин саралаш фабрикаси, Бекобод металлургия заводининг сирланган идиш-товоқлар цехи, Оҳангарон аралаш озуқа заводи, Тошкент қуёштўсқич жиҳозлари заводи ва мебель комбинати, Кибрай спиртсиз ичимликлар комбинати, «Сергели» совхозининг чўчқачилик фабрикаси, Янгийўл бройлер фабрикаси ва бошқа кўплаб корхоналар бор.

Тўрт йил мобайнида 5 миллион квадрат метрдан кўпроқ уй-жой, кўплаб мактаблар, мактабгача болалар муассасалари, касалхоналар ва бошқа социал, маданий-маиший бинолар ишга туширилди. Айниқса, қишлоқ қурилишига эътибор кучайди. 1970 йилга нисбатан қишлоқларда 2,4 марта кўп капитал маблағ сарфланди. Бу йил қишлоқ қурилиши учун 175 миллион сўмлик капитал маблағ ажратилган. Капитал маблағнинг кўпайиши ва самарадорлигининг ошиши қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини интенсивлаш имконини яратмоқда. Тўрт йил давомида қишлоқ меҳнаткашлари давлатга 71,6 минг тонна ёки 43 процент кўп пахта, гўшт 7 минг тонна ёки 30 процент, 39 минг тонна ёки 53 процент кўп сут, икки баравар кўп тухум, бир ярим баравар кўп сабзавот етказиб бердилар.

Деҳқонларимиз ва чорвадорларимиз ўтган йилда юксак кўрсаткичларга эришдилар. Область пахтакорлари биринчи марта 451 минг тонналик юксак «оқ олтин» хирмони бунёд этдилар. Ҳосилдорлик гектар бошига 32,3 центнерни ташкил этди. Етиштирилган ҳосилнинг 70 процентдан кўпроғи машиналар билан териб олинди.

Ўтган йили давлатга қарийб 71,4 минг тонна дон, шу жумладан 34,3 минг тонна шоли, 15,7 минг тонна жўхори, 343 минг тонна сабзавот, 99,3 минг тонна мева ва узум, 71,3 минг тонна полиз маҳсулотлари ва бошқа хил ноз-неъматлар етказиб берилди.

Чорвадорларимиз қўлга киритаётган ютуқлар ҳам бизни қувонтирмоқда. Улар давлатга 27 минг тоннадан кўпроқ гўшт сотдилар, 92 минг тоннадан кўпроқ сут тайёрладилар ва зиммаларидаги социалистик мажбуриятни шараф билан адо этдилар. Тўрт йил мобайнида ҳар бир соғин сигирдан соғиб олинган сут ўрта ҳисобда 815 килограмм кўпайди. Ҳозирги кунда ҳар бир сигирдан 2740 килограммга етказиб сут соғиб олинмоқда.

Партия ташкилотлари олиб бораётган катта ташкилий-тарбиявий, оммавий-сиёсий ишлар хўжаликларда ана шундай қувончли самаралар бермоқда. Тошкент трактор заводи, «Ўзбекхиммаш» заводи, Ўзбекистон иссиққа чидамли ва қаттиқ қотишмали металлар комбинати, Қуйи Чирчиқ районидаги «Ўзбекистон ССР 5 йиллиги» совхози, «Москва» колхози, Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел», Бекобод районидаги «Победа», Бўстонлиқ районидаги Жданов номли, Калинин районидаги «Ленин йўли» колхозлари ва бошқа кўплаб хўжаликлар партия ташкилотлари оммани янги-янги ишлаб чиқариш резервларини қидириб топишга, тайёрланаётган маҳсулот ҳажмини кўпайтириб, сифатини яхшилашга, ҳосилдорликни оширишга сафарбар этмоқда.

Илғор коллективлар ва ишлаб чиқариш новаторлари меҳнатда эришаётган юксак муваффақиятлари учун партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланмоқдалар. Ватан мукофоти омма ижодий активлигини янада оширмоқда.

Ўртоқ М. М. Мусахонов область партия комитети, область ижроия комитети номидан ишчилар, колхозчилар, зиёлиларга, партия, совет, касаба союз ва комсомол ходимларига, завод, фабрика, қурилиш, колхоз ва совхоз раҳбарлари ҳамда партия ташкилотларига 1974 йилда қилинган қаҳрамонона меҳнат учун қизғин ташаккур изҳор этади.

КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумида таъкидлаб ўтганидек, партия биздан янада юксакроқ марраларни забт этишни, иш якунларига танқидий кўз билан қараб, йўл қўйилган нуқсонларни бартараф этишни талаб қилмоқда. Давлат планларини бажармаётган корхона ва ташкилотлар ҳали ҳам бизда йўқ эмас. Улар умумий иш ритмига оз бўлсада халал етказмоқдалар. Кадрларнинг қунимсизлиги, меҳнат интизомининг бузилиши, хомашё материалларидан ишнинг кўзини билиб фойдаланмаслик натижасида исрофгарчиликларга йўл қўйилмоқда, маҳсулот сифати пасаймоқда. Айрим ҳолларда ишлаб чиқариш қувватлари суст ўзлаштирилмоқда, фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга ниҳоятда секинлик билан жорий этилмоқда.

Беш йилликнинг якунловчи йилида алоҳида ғайрат ва ташаббус кўрсатиб меҳнат қилиш, ишлаб чиқариш резервларидан унумли фойдаланиш, меҳнат интизомини янада мустаҳкамлаб, барчанинг эътиборини КПСС XXIV съезди Директиваларида қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажаришга қаратмоғимиз лозим. Бу йил саноатчилар олдида юксак вазифалар турипти. Улар планга қўшимча равишда 180 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришлари керак. Бинокорлар ҳам қурилиш суръатини оширишлари лозим. Улар капитал қурилиш йиллик планини 27 декабрга қолмай бажаришлари зарур.

Деҳқонларимиз зиммасига катта вазифалар юкланмоқда. Беш йилликнинг якунловчи йилида гектар бошига кам деганда 34 центнердан пахта, ҳар бир соғин сигирдан 3000 килограмм сут олишимиз лозим. Чорвадорлар бу йил чорва маҳсулдорлигини яна ҳам ошириб, 3800 тонна гўшт, 9000 тонна сут, 25 миллион дона тухум етиштиришлари керак.

КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатида қўйилган вазифаларни ҳар бир партия ташкилоти, ҳар бир коллектив, ҳар бир меҳнаткаш онгига етказишимиз лозим. Ҳар бир коллектив 1975 йил ва умуман беш йиллик вазифаларини ортиғи билан бажариш юзасидан конкрет ҳаракат программасига, ташкилий-техникавий тадбирларга эга бўлмоғи лозим.

Тошкент области коммунистлари ва барча меҳнаткашлари номидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетини ишонтириб айтамизки, — деди пировардида М. М. Мусахонов, — беш йилликнинг сўнгги йилида Совет халқининг фашистлар Германияси устидан қозонган буюк ғалабасининг 30 йиллиги нишонланадиган шонли йилда яна ҳам унумли меҳнат қилиб, бор куч ва имкониятларимизни беш йиллик планларини муддатидан олдин бажаришга, мамлакатимизда коммунизм қурилиши учун олиб борилаётган умумхалқ курашига ўзимизнинг муносиб ҳиссамизни қўшамиз.

Музокараларда биринчи бўлиб сўзни Бекобод шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Б. М. Аббосов** олади.

— Шаҳримиз меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатини зўр қувонч билан кутиб олдилар, — деди у. — Бу ҳужжатда ўтган тўрт йиллик меҳнатимиз якунлари ўз ифодасини топган, КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми қарорлари асосида беш йилликнинг якунловчи йилида бажарилиши лозим бўлган вазифалар белгилаб берилган.

Шаҳар корхоналари ва қурилиш ташкилотларининг коллективлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб, тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йили вазифаларини муддатидан олдин адо этдилар. Пландан ташқари

(Давоми 2-бетда).

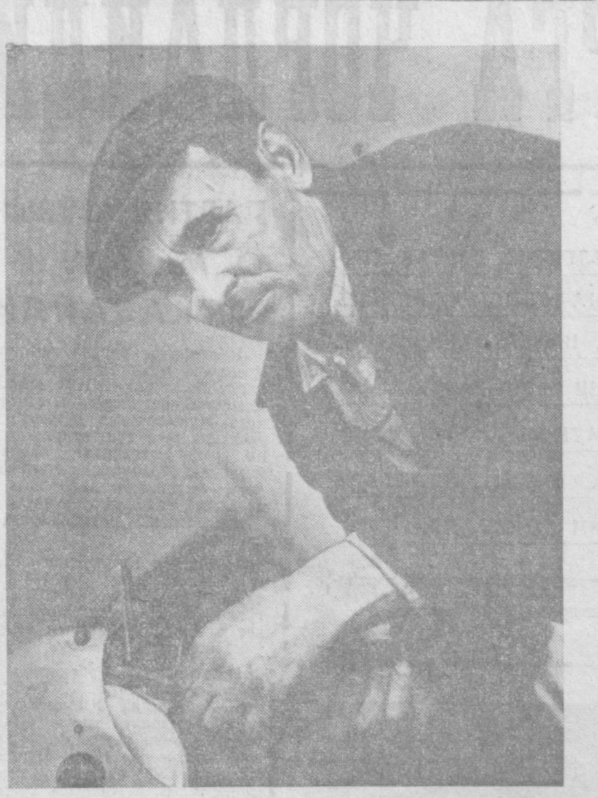

ОҚҚЎРҒОН «Узсельхозтехника» бирлашмасининг илғор ишчиси Прокофий Лихачев мураккаб техникани ремонт қилишга ниҳоятда уста. Унинг бирлашмада ишлаётганига йигирма йилдан ошди. СУРАТДА: П. ЛИХАЧЕВ иш устида.

Х. Аввалов фотоси.

ЯНГИ МАРРАЛАР САРИ

(Боши 1-бетда).

4,4 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди, кўплаб турар-жойлар, янги қувватлар ишга туширилди.

— Лекин шунга қарамай, ҳали олдимизда бажарилиши лозим бўлган муҳим вазифалар турипти, — таъкидлади нотиқ. — Айрим корхоналарда меҳнат унумдорлигини ошириш бўйича белгиланган марралар эгалланмади, баъзи бир корхоналар эса давлат планларини бажара олмадилар. Шаҳар партия комитети ва бошланғич партия ташкилотлари йўл қўйилган бу нуқсонларни бартараф этиш чораларини кўрмоқда. Бинобарин, тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йилида олдимизда юксак вазифалар турипти. Биз саноат ишлаб чиқариш ҳажмини 8 процент ошириб, планга қўшимча равишда 5,5 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилиш мажбуриятини олганмиз.

Минбарга Чирчиқ электрохимия комбинати директори **В. Қ. Қодиров** чиқади.

— КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаати бизни янги-янги зафарлар сари илҳомлантирмоқда, — деди у. — Кимёгарлар ўтган йили республикамизнинг ярим асрлик тўйи шарафига 50 зарбдор ҳафта эълон қилган эдилар. Шу ташаббус давомида минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш юзасидан муқобил план қабул қилинди. Пировардида йил давомида деҳқонларга қўшимча 22 минг тонна, яъни мажбуриятда кўзда тутилганидан 5 минг тонна кўп минерал ўғит етказиб бериш имкони яратилди. Ҳозир биз ўз ички резервларимизни яна бир бор кўздан кечириб чиқмоқдамиз. Ҳозироқ кимёгарлар беш йилликнинг якунловчи йили учун муқобил план тузиб чиқмоқдалар. Улар шу планга асосан қўшимча равишда 35 минг тонна минерал ўғит ишлаб чиқариш мажбуриятини олдилар.

Оққўрғон районидаги Ҳамид Олимжон номли колхоз раиси **Ҳ. Эргашев** пахта ва бошқа экинлар ҳосилдорлигини ошириш, гўшт, сут, тухум етиштиришни кўпайтириш юзасидан хўжалик меҳнаткашлари олдида турган вазифалар тўғрисида гапирди.

— Партиямиз совет кишилари моддий фаровонлигини ошириш тўғрисида ҳамиша ғамхўрлик қилиб келмоқда, — деди у, — биз бу ғамхўрликка жавобан ўз мажбуриятларимизни шараф билан бажариб, янги муваффақиятлар билан Ватанни хурсанд қилишимиз керак. Мурожаатда таъкидланганидек, ҳар бир меҳнаткаш сидқидилдан, ҳалол меҳнат қилиши, меҳнат ва давлат интизомига риоя этиб, ўзига ва дўстларига нисбатан талабчанликни ошириш лозим. Бу талабларга риоя қилинганда муваффақиятлар кўлами яна ҳам кенгаяди.

«Узбекшахтострой» трести 6-бошқармаси ғишт терувчилар бригадасининг бошлиғи Д. А. Зазулинанинг сўзи зўр қизиқиш билан тингланди.

— Кам чиқим қилган ҳолда кўп ва сифатли маҳсулот етказиб бериш ҳозир ҳар бир меҳнаткашнинг шиорига айланган —деди у. — Мурожаатда бажарилаётган иш сифатини янада яхшилаш лозимлиги алоҳида таъкидланган.

Трестимиздаги олти бригада шу жумладан бизнинг бригада ҳам ҳозирги кунда машҳур бинокор Н. Злобин методида ишлаб, бинокорлик материалларидан иложи борича тежаб-тергаб фойдаланмоқда ва қурилиш сифатини тобора оширмоқда. Бригада пудрати методи кўплаб резервларни қидириб топиш имконини яратмоқда. Ички имкониятлардан унумли фойдаланиш натижасида ҳозир биз 1978 йилнинг июль ойи ҳисобига меҳнат қилмоқдамиз. Сентябрга бориб иккинчи беш йиллик топшириғини ҳам бажарамиз.

Беш йилликнинг якунловчи йилида коллективимиз 650 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаришга сўз берган. Ҳозир бор имконият мана шу вазифани бажаришга сафарбар этилган.

Пискент район партия комитетининг биринчи секретари **С. Воҳидов** ўтган йилда эришилган муваффақиятлар устида гапириб, асосий эътиборни тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йили вазифаларига қаратди.

— Ҳар бир бригада, цех, колхоз, совхознинг бир меёрда ишлашини таъминлаш план ва социалистик мажбуриятларни ортиғи билан бажариш имконини беради, — деб таъкидлади нотиқ. — КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатида бу вазифага алоҳида аҳамият берилган. Мурожаатга жавобан бир ёқадан бош чиқариб, бор куч ва имкониятларимизни йилнинг муваффақиятли якунланишига қаратмоғимиз лозим.

Йиғилишда қабул қилинган қарорда беш йилликнинг якунловчи йилида область меҳнат коллективлари марраси, Тошкент область партия ташкилоти вазифалари белгилаб берилди.

ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИ НОМЛИ ТОШКЕНТ ТЕПЛОВОЗ-ВАГОН РЕМОНТИ ЗАВОДИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ ТЎҚҚИЗИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИК ЯКУНЛОВЧИ ЙИЛИ 1975 ЙИЛ УЧУН ОЛГАН

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТИ

Октябрь революцияси номли Тошкент тепловоз-вагон ремонти заводининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари, бутун совет халқи сингари КПСС Марказий Комитетининг, унинг Сиёсий Бюросининг ва шахсан КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг мамлакат экономикасини ривожлантириш, меҳнаткашлар фаровонлигини ошириш ва КПСС XXIV съезди қабул қилган Тинчлик программасини бажариш соҳасидаги актив, собитқадам фаолиятини қизғин қўллаб-қувватлайдилар ва маъқуллайдилар.

Биз ҳал қилувчи 1974 йил планини муваффақиятли бажарганимиз билан фахрланамиз. Заводда пландан ташқари 520 минг сўмлик маҳсулот реализация қилди. Шу давр ичида меҳнат унумдорлиги 6 процент ошди.

Заводнинг барча меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети 1974 йил декабрь Пленумининг, СССР Олий Совети иккинчи сессиясининг қарорларини ва КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатини баланд руҳ билан қабул қилдилар.

Завод коллективи ички резервлардан тўлароқ фойдаланиш ва фан-техника тараққиётини жадаллаштириш негизида ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга, ишнинг барча сифат кўрсаткичларини яхшилашга сабот билан эришишни, ССР Иттифоқининг темир йўлларини юқори сифатли ҳаракат составı билан ҳамда локомотив ва вагонларни ремонт қилиш учун запас қисмлар билан таъминлашни ўзининг бурчи деб ҳисоблайди.

Завод коллективи КПСС Марказий Комитетининг Мурожаатига жавобан ўз зиммасига қуйидаги социалистик мажбуриятларни қабул қилади:

Тузилган шартномалар, нарядлар ва буюртмаларга мувофиқ ҳамма номенклатура ва турдаги маҳсулотларни реализация қилиш йиллик планини 29 декабрда бажарамиз. Муқобил планни ҳисобга олиб, қўшимча суратда 250 минг сўмлик маҳсулот берамиз. Меҳнат унумдорлигини 1974 йилда эришилган даражага нисбатан 4 процент оширамиз. Плandan ташқари бешта тепловоз секциясини, иккита вагон, 100 тонна пўлат, 50 тонна рангли металл, 50 тонна паковка ва штамповка, 50 жуфт ғилдирак ва 10 та дизель ишлаб чиқаришни таъминлаймиз.

Технология жараёнларини такомиллаштириш ва янги техникани жорий этиш негизида ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини анча яхшилашни таъминлаймиз.

Иқтисод ва тежамкорлик тадбирларини амалга ошира бориб, 315 тонна шартли ёқилғини, 435 киловатт-соат электр энергияни, 100 тонна қора металлни тежаб қолишни таъминлаймиз.

Рационализаторлар ва ихтирочиларга амалий ёрдам бериб, бир йилда 180 минг сўм иқтисодий самара келтирадиган 320 та рационализаторлик таклифини жорий этишга эришамиз.

Қуйидаги ташкилий-техникавий тадбирларни амалга оширамиз: двигателларни поток-механизациялашган линияда йиғишни жорий этамиз, шестерня тайёрлайдиган иккинчи механика цехида комплекс участка ташкил қиламиз, ремонтдан чиқарилган тепловозларни ёқилғи, сув ва мойлаш материаллари билан таъминлаш учун қурилма тайёрлаб, жорий этамиз, двигателларни синаб кўриш учун стенд тайёрлаб, жорий қиламиз, тепловозларни реостат йўли билан синаб кўриш учун универсал қурилма тайёрлаймиз, ремонт-комплектлаш цехини ташкил қиламиз, локомотив тормоз колодкаларини ишлаб чиқаришни, гальваник қопламалар ва капрон деталлар ишлаб чиқаришни ўзлаштирамиз.

Завод ходимларининг уй-жой маиший шароитларини янада яхшилаш мақсадида 1975 йилнинг IV кварталида 66 квартирали уйни фойдаланишга топширамиз, Чорвоқ дам олиш зонасида 1975 йилнинг II кварталида 100 ўринли пионерлар лагерининг биринчи навбатини ишга туширамиз.

Биз қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш тўғрисида партия ғамхўрлигига жавобан Тошкент область, Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли колхозга ҳамда Жиззах областидаги Ю. Фучик номли қўриқ совхозга оталиқ ёрдамини кучайтириш мажбуриятини оламиз.

Октябрь революцияси номли Тошкент тепловоз-вагон ремонт заводининг коллективи республикадаги саноат корхоналарининг барча ходимларига мурожаат қилиб, уларни беш йилликнинг бешинчи, якунловчи йилида зарбдор меҳнат вахтасида туриб ишлашга, тўққизинчи беш йилликнинг сўнгги йили топшириқларини муддатидан илгари тугаллаш учун оммавий социалистик мусобақани авж олдиришга чақиради.

Биз КПСС ленинчи Марказий Комитети ва Совет ҳукуматини, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматини ишонтириб айтамизки, ўзимизнинг бутун ижодий ғайратимизни, бутун куч ва билимимизни КПСС XXIV съездининг улуғвор режаларини бажаришга сарфлаймиз.

Ушбу социалистик мажбурият Октябрь революцияси номли Тошкент тепловоз-вагон ремонти заводи ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг йиғилишларида муҳокама этилиб, қабул қилинди.

ЯНАДА ЯХШИРОҚ ВА САМАРАЛИ ИШЛАЙЛИК

КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаати Ўзбекистон пойтахти меҳнаткашларининг куч-ғайратини жўш урдириб юборди. Ишчилар, хизматчилар, инженер-техник ходимлар беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажаришдан иборат умумхалқ ишига муносиб ҳисса қўшиш, кам маблағ сарфлаб кўп, арзон ва сифатли маҳсулот етказиб беришга тайёр эканликларини изҳор этмоқдалар. 4 январда Тошкент шаҳар партия-хўжалик активи йиғилиши қатнашчилари шу ҳақда гапирдилар.

Йиғилишда шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев доклад қилди. У республика пойтахти меҳнат коллективларининг ишларини таҳлил қилиб берди.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикувчилик фирмасининг ишчиси З. Мирзаева КПСС Марказий Комитетининг Мурожаатига бағишлаб корхонада митинг бўлиб ўтганлигини маълум қилди. Митинг қатнашчилари меҳнат зафарларини кўпайтиришга қатъий қарор бердилар.

«Ташсельмаш» заводининг токари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Б. В. Ефремов ўз сўзида машинасозлар плandan ташқари 300 та пахта териш машинаси тайёрлаб бериш мажбуриятини олганликларини таъкидлади.

Йиғилишда сўзга чиққан Куйбишев район партия комитетининг биринчи секретари И. П. Турсуметов, «Узбектекстильмаш» бирлашмасининг директори И. И. Пьяних, электрон техника заводи партия комитетининг секретари Ю. Н. Звягинцев пойтахт меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақада эришилган муваффақиятларни кўпайтирадилар деб ишонч билдиришди. Нотиқлар КПСС XXIV съездининг тарихий қарорлари муваффақиятли амалга оширилаётганлигидан мамнун эканликларини изҳор этдилар. Коммунистик партиянинг доно ички ва ташқи сиёсатини қизғин маъқуллаб, КПСС Марказий Комитети, унинг КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошлиқ Сиёсий бюросининг кўп қиррали ва собитқадам фаолиятини қизғин маъқулладилар.

(ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ЯНГИЙЎЛ РАЙОНИДАГИ „ЛЕНИНИЗМ“ КОЛХОЗИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТИ

Колхозимиз коллективи КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топганлигининг 50 йиллиги шарафига мусобақалашиб, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларининг барча турларини етиштириш ҳамда давлатга сотиш юзасидан беш йилликнинг тўрт йили халқ хўжалиги планини ва 1974 йилги социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажарди.

Давлатга пахта сотиш юзасидан беш йиллик халқ хўжалик плани 1120 тонна ортиғи билан бажарилди.

Колхозимиз пахтакорлари беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йилида давлатга қарийб 4,8 минг тонна «оқ олтин» сотиб, халқ хўжалик планини 140 процент адо этдилар. Ҳар гектар майдондан 37,2 центнердан юқори сифатли уруғлик пахта олинди. Сабзавоткорлар, соҳибкорлар ҳамда деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа тармоқларидаги меҳнатчилар анчагина муваффақиятларга эришдилар.

КПСС Марказий Комитетининг 1974 йил декабрь Пленуми қарорлари, СССР Олий Совети сессиясининг материаллари ва КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаати ижодий кучимизга куч, ғайратимизга ғайрат қўшди.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш юзасидан партия билан ҳукумат мўлжаллаган тадбирларни қизғин маъқуллаб ва партия Марказий Комитетининг Мурожаатига жавобан колхозимиз коллективи беш йилликнинг якунловчи йили топшириқларини муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақага қўшилади.

Биз ернинг ҳар бир гектаридан, экин суғориладиган сувдан яхшироқ фойдаланиш, фан-техника тараққиёти эришган натижаларни кенг жорий қилиш негизида қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг самарадорлигини ошириш, 1975 йилда ҳар бир гектар майдондан 40 центнер пахта, 80 центнердан маккажўхори дони, 600 центнердан маккажўхори кўкпояси ва 160 центнердан беда пичани олиш мажбуриятини қабул қиламиз.

Пахта, сабзавот, картошка, мева, узум, гўшт, сут, тухум ва деҳқончилик ҳамда чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини етиштириш ва давлатга сотиш юзасидан 1975 йилга белгиланган барча халқ хўжалик планлари ҳамда беш йиллик топшириғи анча ортиғи билан бажарилади.

Беш йилликнинг якунловчи йилида давлатга халқ хўжалиги планидаги 3721 тонна ўрнига 5200 тонна пахта сотилади, мамлакат беш йиллик планга қўшимча равишда 6320 тонна пахта олади.

Колхоз чорвадорлари моллар туёғини, хусусан сигирлар туёғини янада кўпайтириш, чорва молларни урчитиб кўпайтиришни ва зотини яхшилаш, сигирларнинг сутдорлигини 400 килограмм ошириш ва ҳар бир сигирдан 3850 килограммдан сут соғиб олиш, давлатга 750 тонна ёки бултургидан 16 процент кўп сут сотиш, гўшт сотишни 20 процент ошириш мажбуриятини оладилар. Бунинг учун чорва молларини боқишни, асрашни ва бўрдоқи қилишни яхшилаймиз.

Чорвачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамланишига эришамиз. Ем-хашак етиштириш янги прогрессив технологиясини кенг жорий этамиз, сенаж бостириш, омухта силос бостириш, ўт талқони тайёрлашни кўпайтирамиз.

Деҳқончиликда меҳнат унумдорлигини камида 7 процент ва чорвачиликда меҳнат унумдорлигини 15 процент оширамиз, маҳсулотнинг таннархини 10 процент камайтирамиз.

Биз ана шу мақсадларда кузги-қишги ишларнинг ҳаммасини энг яхши агротехника муддатларида ўтказамиз. Беш йилликнинг якунловчи йили ҳосили учун мустаҳкам замин яратамиз. 1 мартгача қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилиш ва тайёрлаб қўйиш, суғориш шохобчалари ва уруғларни тозалаб қўйишни тамомлаймиз. Қиш мавсумида курсларда ва семинарларда далачилик бригадалари бошлиқлари, механизаторлар ва чорвадорларнинг малакасини оширишни давом эттирамиз.

Биз, Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхозининг аъзолари бутун совет халқи сингари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада интенсивлаштириш соҳасида қўйган вазифасини жанговар иш программаси сифатида қабул қилиб олдик. Биз мана шу айёмда республика қишлоқ хўжалигининг барча меҳнатчиларига мурожаат қилиб, беш йилликнинг якунловчи йилида меҳнат вахтасида туриб ишлаш, пахта, сабзавот, гўшт, сут ва қишлоқ хўжалигининг бошқа маҳсулотларини етиштириш ҳамда давлатга сотиш юзасидан тўққизинчи беш йилликнинг халқ хўжалик планларини муваффақиятли бажариш учун оммавий социалистик мусобақани кенг авж олдиришга даъват этамиз.

Биз КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукуматини ишонтириб айтамизки, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини интенсивлаштириш негизида маҳсулот сифатининг оширилишини, унинг таннархи камайтирилишини таъминлаймиз, ўзимизнинг фидокорона меҳнатимиз билан КПСС XXV съездини муносиб кутиб оламиз.

Ушбу социалистик мажбурият Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхози аъзоларининг умумий йиғилишида муҳокама этилиб қабул қилинди.

ФАРОВОНЛИК РЕЖАЛАРИ

КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаати кўпчилик ишчилар қатори мени ҳам беқиёс руҳлантирди. Ҳақиқатан ҳам кейинги йилларда ишчилар учун кўплаб имтиёзлар яратилди. Маошларнинг ошиши, турар-жой ва иш шароитларининг яхшиланиши шулар жумласидандир. Шундай имкониятларга эга бўлганингдан кейин халқ манфаати йўлида сидқидиллик билан хизмат қилишга отланасан, киши. Биз беш йилликнинг сўнгги йилида фақат аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун мусобақа уюштирдик. Қишлоқ хўжалик меҳнаткашларини юксак унумли терим агрегатлари билан таъминлаш ва ишлаб чиқарилаётган машиналар қисмини мукаммал бўлишига эришишга аҳд қилдик.

Мурожаатда алоҳида қайд этилган «...меҳнат коллективлари олдида, ҳар бир совет киши олдида конкрет вазифалар турипти. Бу вазифалар ўз вақтида, виждонан, ишнинг кўзини билиб ҳал этилиши жуда муҳимдир. Шунга интилмоқ керакки, ҳар бир киши қунт билан ижодий меҳнат қилсин, меҳнат, давлат интизомига риоя этсин, ўзига ва ўз ўртоқларига юксак талабчан бўлсин...» деган даъватга тўла қўшиламиз. Кам чиқим билан кўплаб маҳсулот ишлаб чиқаришга ҳаракат қиламиз.

А. ОРИПОВ,

«Ўзбексельмаш» заводининг ишчиси.

ҲОСИЛНИ ПРОГРАММАЛАБ

Ўтган йил Ўзбекистон деҳқонлари меҳнатда катта ғалабага эришдилар: республика 5,3 миллион тонна пахта етиштирди. Ҳозир далаларда янги ҳосилга замин яратиш ишлари қизғин тус олган. Яна мўл ҳосил етиштирмоқ учун сув камчил бўлган ўтган йили жуда яхши натижаларга эришган илғор хўжаликларнинг тажрибасини назардан ўтказиш ва ҳамма жойда қўлланиш фойдадан холи бўлмайди.

Маълумки, пахтакор республикаларда, айниқса Ўзбекистонда сув камчиллиги жуда сезилиб турибди. Масалан, Фарғона водийсининг кўпгина хўжаликлари бултур суғориш учун зарур бўлган сувнинг чорак қисмини дарё ва каналларда сув сатҳи жуда пасайиб кетганлиги сабабли минглаб артезиан қудуқлар қуришга, канал ва коллекторлар устига юзлаб насослар қўйишга тўғри келди. Шундай қилиб, сувни эҳтиёт қилиш проблемаси актуаллигича турибди.

Иссиқ иқлимли районларда қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштиришга ўсимликларнинг сув балансини чуқур экспериментлар асосида ўрганиш, илмий асосланган тавсияларни деҳқончиликка жорий этиш туфайли эришиш мумкин бўлди. Суғориш режимини ва ғўзани озиқлантириш системасини тупроқнинг ҳолатига, ўсимликларнинг жойлашиш усулларига қараб қўлланиш, ҳосилдорликни оширишнинг янги истиқболларини очиб беради.

«Оқ олтин»дан гектар бошига 50 центнер ҳосил олиш учун ғўза гуллайдиган пайтгача далаларнинг сувга бўлган тўла талабига нисбатан тупроқ намлигининг 70 процентини таъминлаш кифоя қилади. Кўсаклар пишиб етилаётган даврда тупроқ намлигини 60 процентгача пасайтириш мумкин. Бунда бир центнер пахта етиштиришга 116 куб метр сув сарф бўлади, тупроқ намлигини беш процент камайтирган тақдирда пахта ҳосили бир оз камайиб— гектар бошига 49 центнерга тушади, аммо шу билан бирга маҳсулот бирлигини етиштиришга бўладиган сув сарфи 15 куб метр миқдорида қисқаради. Тупроқ намлиги бундан ҳам камайтирилган тақдирдагина пахта ҳосилдорлиги кескин пасая бошлайди.

Олимларнинг фикрича пахтанинг сувга талабини унинг нав хусусиятларигина эмас, шу билан бирга ғўзанинг физиологик кўрсаткичларини ҳам ҳисобга олиб белгилаш зарур. Ўсимликка нормал ўсиш ва ривожланиш учун қанча зарур бўлса, шунча сув бериш — миллион-миллион куб метр сувни тежаш демакдир.

Афсуски, биронта хўжаликда ҳам маҳсулот бирлигини етиштиришга бўладиган сув сарфи ҳисобга олинмайди. Кўпинча шундай фактга дуч келиш мумкинки, ёнма-ён жойлашган хўжаликлар бир миқдорда сув олса ҳам улардаги ҳосилдорлик ҳар хил бўлади.

Чамаси, олинган ҳосилгагина эмас, шу билан бирга ҳар центнер маҳсулотни етиштиришга сарфланган сув ҳажмини ҳам эътиборга олиш вақти келди. Сувдан фойдаланишни планлаштиришда ҳам шуни назарда тутиш керак. Ҳисоб-китоб қилган вақтда белгиланган ҳосилни етиштириш учун сувга бўлган эҳтиёжни асос қилиб олиш зарур. Натижада деҳқонларнинг сувдан фойдаланиш учун масъулияти ошади.

Келажакда программада белгиланган миқдордаги пахта ҳосилини олишга эришишимиз лозим. Ўсимликлар зарур миқдордаги сувнигина олиши керак, сувнинг қолган қисми янги пахтазорлар учун, шунингдек бошқа экинларни суғориш учун орттириб қолдирилади. Бу проблемани ҳал этишга ҳозирнинг ўзидаёқ киришилди. Фотосинтез, нафас олиш, озиқланиш ва модда алмашинувининг бошқа жараёнлари муносабати билан ҳозир олимлар сув режими динамикасини тадқиқ қилмоқдалар.

Яна бир масалага тўхталиб ўтмоқчиман. Кейинги йилларда Ўзбекистонда ирригация қурилиши мислсиз кенг қулоч ёзди. Республикада 12 та сунъий денгиз қурилди. Яна иккита сунъий денгиз — Андижон ва Чорвоқ сув омборлари қурилмоқда. 7,8 миллиард куб метр сув сиғадиган Амударёда энг катта Туямўйин сув омбори қуришга киришилди.

ПРОБЛЕМАЛАР ВА МУЛОҲАЗАЛАР

Бугина эмас. Ҳозир 900 та суғориш системаси ишлаб турибди, салкам 26 мингта гидротехника узели ва тўғони, сув тақсимлаш иншооти ва бошқа иншоотлар бор. Пахтазорларга юз минг километрдан кўпроқ ариқ ва каналлар оби-ҳаёт бериб турибди. Сувнинг шимилишини камайтириш учун каналлар тубига бетон ётқизилмоқда, хўжаликлар ичкарисидаги ариқлар қувурлар ва бетон новлар билан алмаштирилмоқда. Хуллас, давлат сув хўжалиги қурилишига жуда катта маблағ сарфламоқда, бинобарин, у шу маблағлардан юксак самарадорликка эришишни талаб қилишга ҳақлидир.

Масаланинг ҳал этилиши кўп жиҳатдан суғориш системаларидан тўғри фойдаланишга, сувнинг ўзини тежаб-тергашга боғлиқ. Ташкилий ва агротехника тадбирларидан (хўжаликлараро ва хўжаликлар ичкарисида сув оборотини ҳамма жойда жорий қилиш, ўсимликларни кечаю-кундуз суғоришни ташкил этиш ва шу каби тадбирлардан) олинадиган самара янги гидротехника иншоотлари қуришдан олинадиган самарадан оз бўлмаслигини тажриба кўрсатиб турибди. Афсуски, кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари каналлар, зовурлар ва коллекторлар қуришга берилиб кетиб, хўжаликлар ичкарисидаги ирригация — коллектор тармоғини тартибли сақлаш, сувдан рационал фойдаланиш тўғрисида дуруст ғамхўрлик қилмаётирлар. Ҳатто сув олтиндек қадр топган ўтган йили ҳам сувдан фойдаланиш коэффициенти, айтайлик, Қашқадарё областида 0,83, Қорақалпоғистон АССРда эса 0,64 бўлди. Бунинг маъноси шуки, Автоном республикада суғориш учун ажратилган ҳар юз литр сувнинг 36 литри зое кетди. Холбуки, Андижон, Фарғона ва Наманган областларида деярли ҳар литр сувдан фойдаланилди.

Шу муносабат билан бундан ўттиз йил муқаддам қурилган ва ҳозир механизациялашган йирик хўжаликлар ҳал этаётган вазифаларга унчалик жавоб бермай қолган мавжуд суғориш тармоғини реконструкция қилиш ишларини жадаллаштириш зарурати пишиб етилди. Бунинг устига ана шундай системаларнинг фойдали иш коэффициенти 0,5—0,6 дан ошмайди. Реконструкцияга анчагина чиқим қилиш лозимлиги, шубҳасиз, аммо етиштирилган қўшимча пахта ҳосили бу ҳаражатларнинг ўрнини тез қоплаб юборади.

Суғориш усуллари ва техникасини янада такомиллаштириш лозим. Ҳозир пахтачиликдаги қўл меҳнатининг бешдан бир қисми суғоришга, асосан суғориш ишини ўтказишга тўғри келади. Ҳаддан ташқари кўп чиқимларни қисқартириш учун ёмғирлатиш машиналарини дадил жорий қилиш, айниқса нотекис далаларда кичик механизация воситаларини (сифонлар, юмшоқ шлангларни) кенгроқ қўлланиш керак. Айни вақтда суғоришнинг автоматлаштирилган ва механизациялаштирилган воситаларини ишлаб чиқиш ва синаб кўриш лозим.

Сувнинг манбадан ўсимликка етиб бориш йўлини қисқартириш, ирригация системаларидан фойдаланиш коэффициентини ошириш — суғориладиган деҳқончиликнинг энг муҳим вазифаларидан бирини ҳал этиш демакдир. Сувдан рационал фойдаланиш экинлар ҳосилдорлигини оширибгина қолмай, шу билан бирга сув ресурсларининг бир қисмини Мирзачўлда ва Қарши даштида, Сурхон — Шеробод водийсида, Амударё этакларида янги ўзлаштирилаётган ерлар учун орттириб қолиш имконини ҳам беради.

А. ИМОМАЛИЕВ,

В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалиги фанлари академиясининг мухбир аъзоси.

Тошкент шаҳри.

(«ПРАВДА»дан, 6 январь).

ЧИНОЗ районидаги «Партия XXIV съезди» совхозининг илғор сут соғувчилари опа-сингил Салима ва Назира Элматовалар 1974 йилни ҳар бир сигирдан 3 минг килограммдан ошириб сут соғиб олиш билан якунладилар. Улар бу йил янада каттароқ марраин мўлжалламоқдалар. СУРАТДА: опа-сингил САЛИМА ВА НАЗИРА ЭЛМАТОВАЛАР. Г. Эгамбердиева фотоси.

ПУНКТУАЦИЯМИЗ ТАҲЛИЛИ

Нутқ маданияти ҳақида гап кетганда, пунктуация қоидаларининг юксак маданиятимиз талабига жавоб бера олиши, ёзувда тиниш белгиларини тўғри ва ўринли қўллаш масаласи кўпинча текширувчилар эътиборидан четда қолади. Ҳолбуки, тиниш белгилари ёзувчига фикрни аниқ баён қилиш, нутқ компонентлари ўртасидаги мантиқий боғлиқликни таъкидлаб кўрсатиш, нутқ мазмуни, интонацияси ва эмоционаллигини бутун қирралари билан китобхонга етказиш имконини беради. Бошқача айтганда, ёзма текстларни ўқишда ўзига хос «нота» вазифасини бажаради. (А. П. Чехов) Аммо мана шу «нота»ни яхши билмаслик эса турли чалкашлик ва хатоларнинг юзага келишига сабаб бўлади; текст мазмунини автор тушунгандек тушунишга, тўғри ўқишга халақит беради. Худди шу нуқтаи назардан филология фанлари кандидати Карим Назаровнинг «Тиниш белгилари ва ёзма нутқ»[1] китоби саводхонликни ошириш, нутқ маданиятини такомиллаштиришга хизмат қилади.

Рисола автори қаламга олган масалаларни характери жиҳатдан икки қисмга ажратиш мумкин. Ишнинг биринчи қисмида пунктуацион белгиларнинг ўзбек ёзув системасида тутган ўрни, аҳамияти, ишлатилиш тарихи каби илмий-назарий проблемалар ёритилади. Ҳозирги ўзбек тилида тиниш белгиларининг ишлатилиш тартиби қандай принципларга асосланиши ҳақида маълумот берилибгина қолмай, уларнинг қўлланилишидаги асосий принциплар аниқ белгилаб олинган. Тиниш белгилари а) логик-грамматик, б) стилистик, в) дифференциация принциплари асосида ишлатилади деб кўрсатилади. Тиниш белгиларининг миқдори ва қўлланиш ўринлари жиҳатдан турлари белгилаб олинади. Ўзбек пунктуацияси учун янги бўлган пунктуацион полисемия, пунктуацион омонимия ва пунктуацион синонимия ҳақидаги характерли фикрлар ўртага ташланади.

Автор ўзбек пунктуацияси тараққиётини 2 катта даврга (Улуғ Октябрь социалистик революциясидан олдинги ва кейинги даврда ўзбек пунктуацияси) ажратиш зарурлигини фактлар таҳлили асосида кўрсатиб беради. Ўзбек пунктуациясининг шаклланиши ва тараққиёти рус тили пунктуацион системасининг баракали таъсири, матбуот ва нашриёт ишларининг беқиёс даражада ўсиши билан боғлиқ эканлигини тўғри қайд этади. Тиниш белгиларининг тараққиёти уларнинг ўзбек ёзувида, хусусан, «Туркистон вилоятининг газети» саҳифаларида қачондан бошлаб, қандай шаклларда ва ўринларда ишлатила бошланганлиги мисолида бирма-бир кўрсатилади. Тиниш белгиларининг ўзбек матбуотида қўлланиш тарихига оид бу маълумотларнинг ўзиёқ ҳар қандай пунктуацион қоидалар нисбий характерга эга бўлиб, ҳар бир даврда кишилар томонидан қабул қилинган маълум белгилар системаси эканлигининг исботидир. Буни ҳозирги ўзбек тили пунктуацион системаси билан қиёслаганда яққол кўриш мумкин. Бу, ўз навбатида тиниш белгиларининг миқдори, шакли ва функциялари ва даврлар ўтиши билан ўзгаришларга учраши ва шу орқали такомиллашиб боришида объектив тараққиёт билан узвий боғлиқлигини инкор этмайди. Шу жиҳатдан айрим пунктуацион қоидаларнинг талабга жавоб бермай қолганлиги, кўпгина тиниш белгиларининг янгича қўлланиш ўрни ва вазифаларига эга бўлганлиги тўғри кўрсатиб берилганлиги ҳамда пунктуацион нормаларни белгилашда муаллифнинг бунга амал қилганлиги эътиборга лойиқдир. Масалан, сарлавҳа қурилмаларида тиниш белгиларини ишлатишдаги эмоционал-стилистик ҳолатлар, шунингдек, матбуот саҳифаларида ой ва йиллар, авторликни билдирувчи фамилия ва адресларни кўрсатиш билан боғлиқ ҳар хиллик ҳамда нуқсонлар атрофлича таҳлил қилинади. Бунда автор, айниқса, тиниш белгиларини ишлатишда одат тусига кириб бораётган, нормаллашаётган кўринишларга алоҳида эътибор берадики, бу китобнинг қимматини оширган. Ҳақиқатдан, ҳам, ўзбек ёзма нутқининг ўсиши ва рус тили пунктуациясининг таъсири каби объектив зарурият тиниш белгиларини ишлатишнинг тажрибада синаб кўрилган энг маъқул ва типик ҳолатларини қоидалаштиришни тақозо этади.

Китобча, асосан матбуот ва нашриёт ходимларига мўлжалланган бўлиб, тиниш белгиларининг кундалик матбуотда ишлатилишига алоҳида диққат қилинган. Матбуотда тиниш белгиларини қўллаш билан боғлиқ характерли нуқсонлар таҳлил этилади, уларни бартараф қилиш йўллари ҳақида муҳим амалий тавсиялар берилади.

Ишнинг иккинчи қисми тиниш белгиларининг қўлланиш ўринлари ва функцияларига бағишланган бўлиб, 10 та пунктуацион белгининг қўлланишидаги асосий хусусиятлар алоҳида сарлавҳалар остида параграфлар билан бирма-бир санаб кўрсатилган. Уларнинг қачон, қаерда, қандай функцияларни бажариши турли текст ва стилларда ишлатилиши мисоллар ёрдамида изоҳланади. Бир хил ўринларда тиниш белгиларидан фойдаланиш ва уларнинг энг мувофиқлари ҳақида кўрсатмалар берилади. Буларни ҳозирги ўзбек пунктуациясининг асосий қоидалари деб ҳисоблаш мумкин. Китобчада мавжуд қоидаларнинг ҳозирги давр талаби нуқтаи назаридан баҳоланиши ва уларнинг тўлдирилиши, қайта ишланишига оид оригинал, янги тезислар илгари сурилади.

Бироқ ишда баъзи мулоҳазали ўринлар ҳам борга ўхшайди. Тиниш белгиларининг қўлланишидаги вариантлилик, бошқача айтганда пунктуацион синонимиянинг юзага келиши одатда ажратиб кўрсатилаётган нутқ парчасининг характери ва нутқнинг қандай жанр ва функционал услубига мансублиги билан ҳам белгиланади. Илмий ёки расмий-идоравий стилда ўзганинг нутқи одатда қўштирноқ орқали ажратилади. (қўша тире деярли ишлатилмайди). Бадиий услубда эса, ўзга нутқи абзац ичидагина баъзан қўштирноқ билан, бошқа ўринларда эса, икки томондан тире ёрдамида ажратилади. Шунингдек, илмий ва расмий-идоравий текстларда манба кўрсатувчи изоҳ ва иккинчи даражали тушунтиришлар одатда ҳавола (сноска) орқали саҳифа остида берилса, бадиий ва илмий-оммабоп нашрларда текст ичида киритма конструкциялар тарзида берилиб, қавс, баъзан тире орқали ажратилади. Қавснинг турли шакллари ва кўп нуқтанинг ишлатилишида ҳам шунга ўхшаш хусусият бор. Китобда бундай жиҳатлар озми-кўпми ўз ифодасини топган. Бизнингча, тиниш белгиларининг турли жанр ва стиллар талаби нуқтаи назаридан қўлланиш хусусиятларини яна ҳам кенгроқ ва тўлароқ ёритиш мумкин эди.

Тиниш белгилари ҳамма вақт ҳам фақат пунктуацион функциялардагина қўлланиб қолмай, баъзан **нопунктуацион функцияларда** ҳам, шунингдек, **окказионал** тарзида ҳам ишлатилиши мумкин. Масалан, сўроқ, ундов белгиларининг гап ичида қавсга олинган ҳолда ёҳуд диалогларда, алоҳида луқмалар ўрнида ишлатилиши нопунктуацион функцияда қўлланиб, одатдаги вазифаларидан фарқ қилади. Бунда улар ўзига хос маълум «маъно» ифодалайди: муайян бир сўз ёки ифода маъносига тенглашади. Назаримизда тиниш белгиларининг бундай **нопунктуацион вазифада** қўлланиш ўринларини уларнинг том маънодаги асосий функцияларидан фарқлаб кўрсатиш зарурга ўхшайди.

Тўғри, бу каби масалаларнинг барчасини кичик бир мақолада кўрсатиб ўтишнинг имкони йўқ. Шунга қарамай, муаллиф бу китобчасида пунктуацияга оид бир неча йиллик илмий кузатишлари, назарий хулосалари ва амалий тавсияларини аниқ ва тушунарли баён қилиб бера олган. Энг муҳими, тиниш белгиларининг ишлатилиш ўринлари ўзбек тилининг ҳозирги тараққиёт даражаси, тилшунослик фанининг энг сўнги ютуқлари асосида тартиблаштирилиб, қоидалаштирилиб берилади. Бу қоидалар шубҳасиз, ўзбек тилида пунктуацияга оид стабиллашган, юксак ёзма нутқ маданиятига жавоб бера оладиган дарслик ва қўлланмалар яратиш йўлидаги муҳим қадамдир.

Карим Назаровнинг «Тиниш белгилари ва ёзма нутқ» рисоласи мутахассислар учунгина эмас, ҳар бир саводли киши учун ҳам зарурий қўлланмадир.

Абдуғафур РАСУЛОВ,
Ирисали ТОШАЛИЕВ,
филология фанлари кандидатлари.

1. Карим Назаров. Тиниш белгилари ва ёзма нутқ. «Фан» нашриёти, Тошкент, 1974 йил.

МУВАФФАҚИЯТЛИ ВА САМАРАЛИ ВИЗИТ

Португалия-Совет муносабатлари тез суръатлар билан ғоят муваффақиятли ривожланмоқда. Бу муваффақиятлар ўткинчи бир воқеа бўлмай, балки истиқбол сари интилаётган икки мамлакат халқлари ўртасидаги дўстликка асосланган, деди Португалия Республикаси ташқи ишлар министри Мариу Соареш ТАСС мухбирига.

Мариу Соареш СССРга қилган расмий визитининг якунларига тўхталиб, бу визит ғоят муваффақиятли ва самарали ўтганлигини таъкидлади. Москвада озгина вақт бўлганимга қарамай, СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико билан олиб борилган музокараларимиз давомида Португалия-Совет муносабатларига доир масалаларга ҳам, шунингдек ҳар икки мамлакатни қизиқтирувчи бир қанча халқаро проблемаларни ва аввало, Европада хавфсизликни таъминлаш проблемаси қараб чиқилди, деди у. Биз Португалия ўтказаётган мустамлакачиликни тугатиш жараёнига боғлиқ бир қанча масалаларни ҳам муҳокама қилдик.

Португалия халқи, деди сўзининг охирида М. Соареш, Совет Иттифоқи Европани ва бутун дунёни нацистлар ваҳшийлигидан халос қилганлигини ҳеч қачон унутмайди. Бизнинг халқимиз Советлар мамлакатини ва унинг халқини ғоят ҳурмат қилади.

В. БАБКИН,
ТАСС мухбири.

АҚШ ДАВЛАТ СЕКРЕТАРИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). АҚШ давлат секретари Г. Киссинжернинг «Бизнес уик» журнали мухбири билан қилган суҳбати шу журналда эълон қилинди. Г. Киссинжер ўз суҳбатида Совет-Америка муносабатлари проблемаларига, Ғарбнинг иқтисодий аҳволи ва Яқин Шарқдаги вазиятга тўхталиб ўтди.

АҚШ конгресси экспорт-импорт банкининг ваколат муддатини узайтириш тўғрисидаги қонун лойиҳасида Совет Иттифоқига кредит беришни чеклашни таклиф этган эди. Г. Киссинжер ана шу чеклашларни танқид қилди. «Менинг фикримча, — деди давлат секретари, — экспорт-импорт банки берадиган кредитларни чеклаш Америка — Совет муносабатларига салбий таъсир ўтказиши мумкин».

Г. Киссинжер Ғарб мамлакатлари дучор бўлган жиддий қийинчиликларга тўхталиб ўтди. У айтдики, бу мамлакатлар «сиёсий бетоблик, вазиятни аниқ ҳис этмаслик ва ишончсизликка дучор бўлиб қолдилар. Уларда собитқадамлик йўқ. Бу ҳол иқтисодий аҳволга таъсир кўрсатади, чунки бу ҳол келгусига муайян умид йўқлигидан далолат беради».

Давлат секретари жумладан, нефть нархининг ошганлигини ва нефть қазиб чиқарувчи мамлакатларнинг сиёсатини Ғарбдаги иқтисодий қийинчиликларга сабаб қилиб кўрсатмоқчи бўлди. Киссинжер «нефть нархини кўп миқдорда камайтирмай туриб, иқтисодий тангликни бартараф қилиш мумкин эмас», деди.

Давлат секретари, Яқин Шарқдаги аҳволга тўхталиб, можаро сиёсий жиҳатдан бартараф қилинмаган, томонларнинг урушга тайёргарлиги жуда ҳам муболағалаштириб юборилганлиги сабабли Араб мамлакатлари билан Исроил ўртасида янги урушнинг бошланиш хавфи ҳамиша сақланиб қолади, деди.

ДУНЁ ОВОЗИ
чет эл хабарлари

ИРОҚ-СОВЕТ ДЎСТЛИГИ ДЕКАДАСИ

БАҒДОД, 6 январь. (ТАСС). Ироқ жамоатчилиги бу ерда ўтаётган Ироқ — Совет дўстлиги декадасида қатнашаётган Совет дўстлик жамиятлари союзи ҳамда чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Ўзбекистон жамиятининг делегациясига самимий меҳмондўстлик кўрсатмоқда. Бу делегацияга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов бошчилик қилмоқда.

Делегация аъзолари Ироқнинг таниқли сиёсий ва жамоат арбоблари билан, жумладан, Ироқ Коммунистик партиясининг раҳбарлари, Араб Социалистик уйғониш партияси раҳбарлигининг аъзоси Зайд Ҳайдар билан учрашдилар.

Совет Иттифоқидан борган меҳмонлар Бобил вилоятида ҳам бўлдилар. Улар вилоятнинг маъмурий маркази — Ҳилла шаҳридаги ёшлар клубида маҳаллий ёшлар вакиллари билан, шаҳарнинг тўқимачилик комбинати ишчилари билан учрашдилар.

Ҳозир совет делегацияси Шимолий Ироқнинг энг йирик шаҳарларидан бири — Мосулда меҳмон бўлиб турибди. Программага кўра, Ироқ — Совет дўстлиги митинги ўтказилиши, совет артистларининг концерти берилиши, Араб Социалистик уйғониш партияси билан Ироқ Коммунистик партиясини бирлаштирган Ироқ прогрессив миллий ватанпарварлик фронтининг маҳаллий раҳбарлари билан учрашувлар ўтказилиши кўзда тутилади. Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар Мосул университетида ҳам бўладилар.

Бағдод аҳолиси совет тасвирий санъати, халқ ижодиёти ва китоблари виставкаси билан танишади. Бу виставкани мамлакат миллий галереясида Ироқ информация министри Тариқ Азиз очди.

ҚИТЪАЛАРДАН ДАРАКЛАР

ТОКИО. Японияннинг «сони» радиотехника компанияси телевизион тасвирларни ёзиш янги системаси «Мавиқа» («магнетик видео кард систем»)ни ишлаб чиқди ва уни сотишга чиқаряпти. Система одатдаги телевизорга уланади ва ниҳоятда ихчам. 182x257 миллиметр катталикдаги магнит карточка телевизордан 10 минутли рангли программа ёзиб олиниши ва уни нормал ва секинлашган тезликда такрор кўрсатилишини, керакли кадрни тўхтатишни, тескари юргизиб кўришни таъминлайди.

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон бош министри Индира Ганди Республика президентининг фармонига биноан ўз вазифаларига қўшимча планлаштириш ҳамда фан ва техника министри қилиб тайинланди.

ТЕҲРОН. Одатда йилнинг шу вақтида ҳаво иссиқ келадиган Жанубий Эроннинг Хузостон вилоятида кейинги икки кунда қалин қор ёғди. Қор қатламининг қалинлиги икки метргача етди. Натижада ташқи дунё билан алоқа тамомила узилиб қолди.

БАНГИ. Марказий Африка Республикасининг президенти Ж. Б. Бокассининг декретига биноан Элизабет Домисьен мамлакат бош министри қилиб тайинланди. У марказий Африка Республикасидаги ҳукмрон партия—қора африка социал эволюцияси ҳаракати партияси раисининг ўринбосари ҳам ҳисобланади.

Элизабет Домисьен Африка қитъасида биринчи аёл бош министр бўлди.

(ТАСС).

ДЎСТОНА ВИЗИТ БИЛАН

ХАНОЙ. (ТАСС). Жанубий Вьетнам Халқ Озодлик фронти Марказий Комитети президиуми раисининг ўринбосари, Марказий Комитет бош секретари, Жанубий Вьетнам Республикаси муваққат революцион ҳукуматининг раиси Хюинь Тан Фат бошчилигидаги Жанубий Вьетнам Халқ Озодлик фронти ва Жанубий Вьетнам Республикаси муваққат революцион ҳукумати делегацияси расмий дўстона визит билан Камбоджанинг озод қилинган районларини бориб кўрди. Камбоджа бирлашган миллий фронти Марказий Комитети ҳамда миллий бирлик корол ҳукуматининг таклифига биноан визит қилинди.

ВАЛЬТЕР РАУФФНИНГ ҚОНЛИ БАШАРАСИ

Кейинги маълумотларга қараганда, Чили ҳарбий фашист хунтасининг қонли жиноятларини текширувчи халқаро комиссиянинг навбатдаги мажлиси 1975 йил 30 январь куни Мексика мамлакатининг пойтахти Мехико шаҳрида ўтказилади.

Генерал Пиночет, Ҳарбий трибунал прокурори генерал Гутьеррес, Ҳарбий трибунал раиси ҳарбий ҳаво кучларининг генерали Хуан Солер Манфредини, оператив қўмондонликнинг бошлиги генерал Бердичевский чили халқининг жаллодлари сифатида бутун дунёга танилдилар. Янги маълумотларга кўра, 72 мингдан ортиқ чили болалари етим қолдилар. Уларнинг ота-оналари отиб ўлдирилди.

Ўзини миллатнинг «отаси», «президент» деб эълон қилган жаллод Пиночет 600 мингдан ортиқ болани қайтадан тарбиялаш ниқоби остида концентрацион лагерларга жойлаштирмоқда. 10 минглаб ватанпарварлар турма ва ҳарбий лагерларда азоб чекмоқдалар.

Хўш, чили халқини қонга ботиришда яна кимлар активлик кўрсатмоқда? Гитлер Германияси босиб олган мамлакатларда миллионлаб кишиларни ҳалокатга маҳкум этган, ўз вақтида гестапонинг каллакесари бўлган Вальтер Рауфф Пиночетнинг ўнг қўли бўлиб қолмоқда. Бухенвальд, Равенсбрук ўлим лагерларида, одамларни бўғиб ўлдирадиган газ камераларини ижод қилган жаллод Вальтер Рауфф ўз тажрибасини Чилида бемалол ишлатмоқда. У 1948 йилда жамоатчилик олдида қаттиқ жазоланишдан қўрқиб, Италиядан қочганлигини ҳамма билади. Узоқ вақт Рауфф Чилининг Вальдивия шаҳрида яшириниб юрди. Чилидаги ҳарбий тўнтаришдан сўнг Рауффни хунтанинг бошлиқларидан бири генерал Густаво Ли дарҳол ўз паноҳига олди. Рауфф ўз тажрибаларини Чили фашистларига ўргатиб, гестапо типидаги Чили гестапоси— «Дина»нинг ташкилотчиларидан бири бўлиб қолди. Шу кунларда Рауфф Лондрес кўчасидаги 38-уйда ўзининг қонли жиноятини бемалол давом эттирмоқда. Буерга келтирилган сиёсий маҳбусларнинг танасига электр токи юбориш, ёниб турган сигарета оловини баданга босиш, тирноқни қайилтириб орасига туз сепиш операцияларида шахсан консультант сифатида қатнашмоқда. Ҳозир Рауфф Чили гестапоси — «Дина» агентларига буйруқ берадиган бўлиб қолди.

«Дина» агентлари учун гитлернинг «майнкампф» китобини ўқиб унга амал қилишни қаттиқ талаб қилишдан ҳам тортинмаётир. Рауфф сиёсий маҳбусларни сўроқдан ўтказгандан сўнг, уларни махсус транспортда пойтахтдан 100 километр нарида жойлашган Трехас, Вердес районидаги ўлим фабрикаларига юбормоқда. У ерларда эса инсонни чидаб бўлмайдиган даражада қийнайдиган асбоблар ишга туширилади. Трехас, Вердес турмаларида жаҳонга машҳур бўлган врач 70 ёшли Руставо Молина, профессор Эктор Вальярдес каби ватанпарварларни жуда қаттиқ азобладилар. Шундай ҳаяжонли воқеа юз бердики, бу турмага ота ва онаси билан келган 13 ёшли Эрнестина Агилера ваҳшиёна ҳаракатни кўриб жинни бўлиб қолди. Вальпараисо, Сан-Фелипа, Атакама саҳросидаги Чекабуко, Досон, Ритоке, Арика ва бошқа турмаларда ҳам мана шундай қонли жиноятлар рўй бермоқда.

Чили халқининг мардонавор кураши давом этмоқда. Шаҳар кўчаларида «Йўқолсин хунта! Хунта бу очлик демакдир!» деган шиорлар пайдо бўлмоқда.

Жаллод Рауфф ўз хўжайинлари билан бирга жаҳон жамоатчилиги олдида жавоб берадиган кун келади.

А. ОМИЛОВ.

„ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ" ХАЛҚАРО МУНОСАБАТЛАР ЛУҒАТ-СПРАВОЧНИГИ

АМЕРИКА ДАВЛАТЛАРИ ТАШКИЛОТИ

Америка давлатлари ташкилоти — АДТ—Ғарбий ярим шардаги 23 давлатнинг регионал ташкилоти бўлиб, 1948 йил 30 апрелда Боготадаги IX америкааро конференцияда тузилган. Аслида АДТ Америка давлатларининг ҳарбий-сиёсий блокидир, чунки бу ташкилотнинг қатнашчилари 1947 йил 2 сентябрда Рио-де-Жанейрода имзоланган ўзаро мудофаа тўғрисидаги шартнома ва бошқа бир қатор ҳарбий битимлар орқали бир-бирлари билан боғланганлар.

Формал жиҳатдан АДТ Америка қитъасида тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш, иқтисодий ва социал тараққиёт манфаатлари йўлида ташкилотга аъзо бўлган барча мамлакатлар куч-ғайратини бирлаштириш мақсадларини кўзлайди.

Амалда эса АДТдан АҚШ, масалан, 1954 йилда Гватемалада қонуний сайланган Арбенс ҳукуматини ағдариш, 1961 йилда Кубага бостириб кириш, 1965 йилда Доминикан республикасида ҳарбий интервенция ташкил этиш каби реакцион ишларни ниқоблашда фойдаланди.

АДТнинг Уставига мувофиқ Бош ассамблея унинг органи ҳисобланади. У ҳар йили навбати билан ташкилот қатнашчиси бўлган давлатларнинг биронтасида чақирилади. Бош ассамблеянинг сессиялари ўртасидаги даврда АДТ фаолиятига Доимий кенгаш, Америкааро иқтисодий ва социал кенгаш, маданият, фан ва маориф бўйича кенгаш раҳбарлик қилади.

Ҳозирги вақтда АДТда ички тугён кучайиб бораётир. АҚШнинг бу ташкилотни ўзининг Ғарбий ярим шардаги сиёсий қуроли сифатида сақлаб туришга уриниши америкааро муносабатларни ўзаро ҳурмат, барча давлатларнинг тенг ҳуқуқлилиги ва биринчи навбатда миллий манфаатларга жавоб берувчи мустақил сиёсий йўлни ўтказиш асосига қуришга интилаётган Латин Америкаси мамлакатларининг борган сари кескин тус олаётган қаршилигига дуч келмоқда.

ВАЛЮТА — МОЛИЯ КРИЗИСИ

Валюта — молия кризиси— алоҳида капиталистик мамлакатларда ҳамда бутун жаҳон капиталистик хўжалигида валюта-молия муносабатларининг кескин бузилиши, капитализм умумий кризиси кўринишларидан бири. Империализмаро зиддиятларнинг кескинлашуви, империализмнинг ҳарбий авантюралари, экономиканинг милитаризациялашуви ва жуда катта маблағни ютиб юборувчи ва тўлов балансида дефицитнинг ўсиб кетишига олиб келувчи (яъни, давлат бюджетида даромаддан харажатнинг ортиб кетиши) қуролланиш пойгаси, тўхтовсиз инфляция — ана шулар валюта-молия кризисининг асосий сабабларидир.

Капитализмнинг Бреттон — Вудсдаги (АҚШ) халқаро конференцияда асос солинган ҳозирги валюта-молия системасига халқаро ҳисоб-китоблар асоси қилиб америка доллари қабул қилинган. Бошқа буржуа давлатларининг валюталари долларга тенглаштирилган. Бир унция (31,1 г) олтиннинг баҳоси 35 доллар қилиб белгиланди. Бироқ бундай система ниҳоятда беқарор бўлиб чиқди. Вақт ўтиши билан олтин запаслари жаҳон тўлов оборотининг ўсишидан кескин равишда орқада қола бошлади ва унинг етишмовчилиги ҳар хил ўрни босарлар билан, даставвал АҚШ хазинаси олтини билан таъминланмаган қоғоз доллар билан тўлдирилди. 1973 йил охирига келиб, АҚШдан ташқаридаги долларнинг суммаси 100 миллиардга етди. Бреттон-Вудс системасининг бузилиши долларнинг икки марта девальвацияга учраши ва 1973 йил 13 февралда олтинга доллар билан янги нарх (бир унцияси учун 42,2 доллар) белгилаш билан таъминланди.

АҚШ валюта-молия кризисининг бутун оғирлигини бошқа мамлакатларга юклашга уринмоқда. Лекин улар Бреттон-Вудс системасини ислоҳ қилишнинг кучайиб бораётган талабига эндиликда қаршилик қила олмайдилар.

Куба республикаси пойтахти Гавана — мамлакатнинг йирик саноат, маданий ва илмий марказидир. Суратда: пойтахт кўринишларидан бир лавҳа. В. Соболев фотоси.

ТАСС фотохроникаси.

ОИЛАГА ФАХРИЙ ЁРЛИҚ

Ишчи номи — шарафли ном. Орамизда шундай оилалар ҳам борки, уларнинг барча аъзолари ишчилардир. Оҳангарон шаҳридаги «Сантехлит» заводида Блахнинлар оиласини танимайдиган одам йўқ. Павел Блахнин қувур цехида слесарь бўлиб ишлайди. Унинг умр йўлдоши Анна Блахнина қуюв цехида кўтарма кран бошқарувчиси, Валентин эса отаси билан бирга. У ҳам слесарь.

Ишчи оиланинг корхонадаги узоқ йиллик фидокорона меҳнатлари муносиб тақдирланди. Уларга яқинда республика қурилиш материаллари саноати министрлиги ҳамда бинокорлик материаллари саноати ходимлари касаба союзи республика комитетининг фахрий ёрлиғи топширилди.

— Блахнинлар оиласи босиб ўтган йўл ҳар биримиз учун ибратлидир,— деди тантанали маросимда сўзга чиққан завод директори В. Бережной.— Биз улар билан ҳар қанча фахрлансак арзийди.

А. НАВРЎЗОВ.

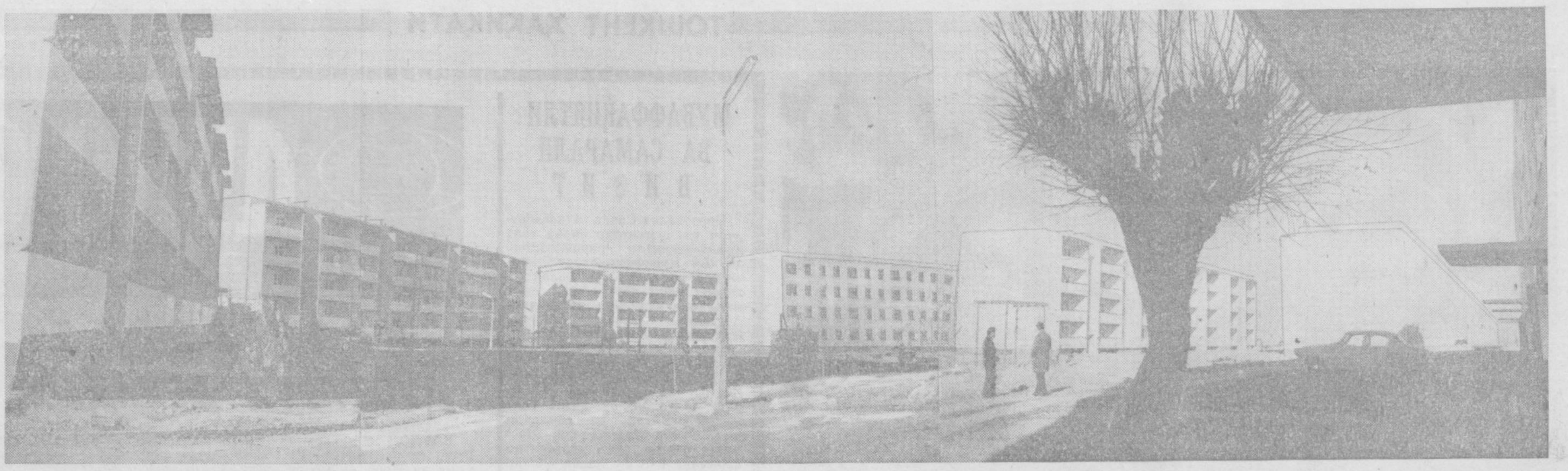

СУРАТДА: Қорақамиш массивида қурилган янги турар-жой бинолари.

Р. Шамсутдинов фотоси.

(ЎзТАГ).

ЯНА БИР ҚУЛАЙЛИК

Бўстонлиқ районидаги Товоқсой посёлкаси йилдан-йилга кенгайиб, шаҳар тусини олиб бормоқда. Бу ерда равон кўчалар пайдо бўляпти, маъмурий ва турар-жой бинолари қад кўтаряпти.

Янги йил арафасида ишчиларга яна бир қулайлик яратиб берилди. Посёлканинг Хонариқ, Дзержинский, Чкалов номли кўчаларидаги 500 дан зиёд хонадони табиий газ билан таъминланди. Бу қулайликдан аҳоли бехад мамнун бўлмоқда.

Х. МУРОТОВ.

СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ ◆ СПОРТ

НОМЗОДЛАР ЙИҒИНИ

1975 йил барча кишилар қатори спортчилар учун ҳам алоҳида синов йилидир. Беш йилликнинг якунловчи йилида Ватанимиз спортчиларининг энг кучли, энг маҳоратли вакиллари СССР халқлари VI спартакиадасида ўзаро куч синашадилар.

Республикамиз спортчилари ҳам спартакиадага тайёргарликни анча эрта бошлаб юборган эдилар. Энди эса терма команда номзодлари қилинган ишлар, навбатдаги вазифалар ҳақида батафсил суҳбатлашиб олиш мақсадида Ўзбекистон ССР физкультура ва спорт комитетига тўпландилар.

— Мактабимиз спортчилари, —деди биринчи бўлиб сўз олган олий спорт маҳорати мактабининг директори О. Л. Давидянц,— ўтган йилда 33 олтин, кумуш, бронза медалларини қўлга киритдилар, турли бутуниттифоқ биринчилик ва турнирларида 22 та совринли ўринни ишғол қилдилар.

О. Л. Давидянц бундан буён бажарилиши лозим бўлган вазифалар устида алоҳида тўхталди. Лекин етакчи спортчилар ўз тажриба ва эришган ютуқларига ишониб маҳоратларини ошириш устида ишламаётирлар, бир қатор спортчилар эса мусобақаларда қатнашмаяптилар.

Ўтган 1974 йил спортчиларимиз учун сермаҳсул йил бўлди. Уч киши жаҳон, икки киши Европа чемпиони, кўпгина спортчиларимиз эса Совет Иттифоқининг чемпиони бўлдилар. Терма командаларимиз спартакиада мусобақалари олдидан машқларни яна ҳам кучайтиришлари керак. Айниқса спортчилар иродасини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор бериш лозим. Улар Руфат Рисқиев, Рустам Казаков каби йигитларимиздан ўрнак олиб, сўнгги дақиқаларгача ғалаба учун курашишни ўрганишлари керак.

Йиғилишда сўзга чиққан спортчилар — енгил атлетика бўйича Совет Иттифоқининг бир неча марта чемпиони, СССР халқлари спартакиадаларининг қатнашчиси, халқаро классдаги СССР спорт мастери Роза Бабич, Европа чемпиони, халқаро классдаги спорт мастери, самбочи Собир Қурбонов ана шу гапларни айтиб, терма командадан ўрин олиш учун қизғин кураш ва астойдил машқ қилишга барча номзодларни даъват этдилар.

Терма командалар машқ жараёнини илмий равишда ташкил қилиш лозимлиги тўғрисида илмий-методик советлар бригадаси бошлиғи, профессор А. И. Яроцкий, спортчилар саломатлигини медицина кўригидан ўтказиш ҳақида эса республика даволаш физкультураси диспансерининг бош врачи М. Франк гапирдилар.

Кеча чавандозлар, бешкурашчилар, сув спорти вакиллари ва бошқа спортчилар ҳам ана шундай суҳбатга йиғилдилар.

Учрашувда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитетининг раиси Ғ. П. Пўлатов сўзга чиқди.

А. АБДУЛЛАЕВ.

БОЛАЛАР СОҒЛОМ ЎССИН

— Болалар соғлом ўсиши ва вояга етиши учун уларнинг энг ёшлик чоғидаёқ маълум яшаш шароитларини яратиб бериш керак,— дейди СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги болалар ва ўсмирлар гигиенаси институтининг директори Галина Сердюковская.

Ҳаётнинг, техника тараққиётининг тобора тезлашаётган суръатлари ҳар йили мактабларда ўқув жараёнини йўлга қўйиш ва унинг мазмунигагина эмас, шу билан бирга гўдакларни болалар боғчаларида тарбиялашга ҳам ўзгартиришлар киритмоқда. Умумий таълим мактабида программали таълим, телевидение, кино жорий қилинган. Тўрт йиллик программа уч йилда ўзлаштирилмоқда. Гўдаклар болалар боғчасидаёқ ўқишни ўрганишяпти...

Бундан ўн беш йил муқаддам Москвада болалар ва ўсмирлар гигиенаси институти ташкил этилган эди. Ҳозир унинг замонавий техника билан ускуналанган лабораторияларида турли профилдаги 130 мутахассис — педиаторлар, невропотологлар, физиологлар, отоларингологлар ишлашяпти.

— Институт уч ёшдан то 18 ёшгача бўлган болалар гигиенаси билан шуғулланади,—дейди Галина Сердюковская.— Базамиз ҳисобланган мактаблар ва мактаб-интернатларда тадқиқотлар олиб борилмоқда. Масалан, Москвадаги 95-мактаб-интернатда бундан олти йил муқаддам ягона ҳисобланган ақлий меҳнат физиологияси лабораторияси ташкил этилди. Лаборатория мактабда машғулотлар ва уй режими учун аниқ гигиеник тавсиялар ишлаб чиқмоқда.

Тадқиқотлар электрон-ҳисоблаш техникаси ёрдамида олиб бориляпти. Иш бошқариладиган эксперимент типига асосланган. «Космонавтлар бўлиш учун ўйин»да иштирок этишга хоҳиш билдирган болалар ва қизларга эслаб қолиш учун топшириқлар берилади. Машғулотлар вақтида врачлар датчиклар ёрдамида болаларнинг юрак-томир ва асаб системалари қандай аҳволда эканлиги ҳақида тўла информация оладилар. Ҳафтанинг, ўқув чорагининг бошида, ўртасида ва охирида ҳар куни эрталаб ва кечқурун шундай машғулотлар ўтказилади. Бу ишлар жуда муҳимдир. Шу асосда 1971 йилда мактаб уставига анчагина ўзгартишлар киритилди. Жумладан, гигиеначилар талаби билан ўқитувчилар талабалар учун дам олиш кунига дарс вазифалари беришни тўхтатдилар.

— Институт ходимлари Ленинград, Минск, Харьков, Тбилиси ва бошқа шаҳарлар ходимлари билан биргаликда таълим миқёсининг ўқувчиларга таъсирини ўрганиб,— сўзини давом эттиради профессор Сердюковская,— бошланғич мактабларда ўқув режимини ўзгартиришни таклиф этдилар. Биринчи синф ўқувчилари имкониятларига тўғри келмайдиган ҳар кунги 45 минутлик дарслар ўрнига ўқув кунининг поғонали режими таклиф этилди. Бунда дарс ҳажми аста-секин ортиб боради. Иккинчи ва учинчи синфларда жума ва шанба кунлари сўнгги дарслар 35 минутгача қисқартирилди, 6 ва 7-синфларда эса олтинчи дарслар ҳафтанинг иккинчи ярмида тамомила ўтказилмайдиган қилинди. Натижада ўқувчиларнинг толиқиши сезиларли даражада камайди, ўзлаштириши эса яхшиланди. Бу режим мактаб ўқувчиларининг саломатлигини мустаҳкамлаш йўлларидан биридир.

Тобора катта эътибор берилаётган физкультура ўқувчилар саломатлигини мустаҳкамлашнинг иккинчи муҳим йўли ҳисобланади. Бу бежиз эмас, албатта. Мактаблардаги дарслар, кечқурунлари телевизор олдида ўтириш шунга олиб келмоқдаки, болалар кам ҳаракат қилмоқдалар. Организм эса ҳаракатланишни талаб қилади. Гипокенизия—камҳаракатлик оқибатида қатор оғир касалликлар вужудга келиши мумкин. Институтимизда бу муаммо билан махсус жисмоний тарбиялаш бўлими шуғулланмоқда. Бўлимга медицина фанлари доктори Александр Григорьевич Сухарев раҳбарлик қиляпти. Бу бўлимда 24 киши ишлайди. Шу ерда эстониялик профессор Райот Вассович Силла томонидан ўтказилган қизиқ бир тажриба ҳақида айтиб ўтмоқчиман. Эксперимент тариқасида мактабларнинг бирида жисмоний тарбия дарси ҳар куни ўтказилди. Натижаси жуда ажойиб бўлди. Болалар ўзларини яхши ҳис қилдилар. Қоматлари яхшиланди. Организмнинг шамоллаш касалликларига нисбатан чидамлилиги кучайди.

Мактаб бинолари қурилиши, ички тузилиши, жиҳозланишига ҳам ўзгартиришлар киритишга тўғри келди. Архитекторлар мамлакатимиз ва чет эл тажрибасини ўрганиб бундай бинолар конструкцияси, ёритилиши ва планировкасига жуда кўп янгиликлар киритмоқдалар. Ачинарлиси шундаки, бу янгиликларнинг ҳаммаси ҳам болалар учун фойда келтирмаяпти. Масалан, ҳозирги вақтда жуда кўп мактабларда таълимнинг кабинет системасига ўтилмоқда. Ҳар бир предмет бўйича машғулотлар ажратилган махсус синфларда ўтказилмоқда.

Бундай система ўқитувчилар учун қулай. Гигиеначиларнинг фикрига кўра эса ўқувчилар учун ноқулайдир. Болалар бир синфдан иккинчи синфга ўтгунча анча вақт йўқотадилар. Оқибатда зарур даражада дам олиб улгурмайдилар. Бундан ташқари, мебель проблемаси ҳам пайдо бўлади. Масалан, химия лабораториясини олиб кўрайлик. Бу лабораторияда бешинчи синфдан тортиб то ўнинчи синф ўқувчилари таълим оладилар.

Гигиеначилар бундан қутилишнинг қандай йўлини таклиф қилишяпти? Мактаб биноларини планировкалашнинг ўзини тубдан ўзгартириш керак. Биноларни бирбири билан ёпиқ йўлаклар орқали бирлашган блоклардан қуриш керак. Бир хил блокларда биринчи синфдан то бешинчи синфгача бўлган болалар шуғулланишса, иккинчи хил блокларда 6—10 синф ўқувчилари шуғулланишлари керак. Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, мактаблар 800—1200 ўқувчига мўлжалланиши керак. Бу оптимум ҳисобланади. Ҳозир шундай мактаб бинолари қурилмоқда.

С. ПАНЧЮХИНА,

(АПН).

ФУТБОЛ-75

СССР футбол федерацияси президиуми 1974 йил СССР чемпионати спорт якунларига биноан 1975 йил СССР чемпионатида қатнашадиган командаларни эълон қилди. Бу йил олий лигада 16 та команда ўзаро куч синашади. Улар «Динамо» (Киев), «Спартак» (Москва), «Черноморец» (Одесса), «Торпедо» (Москва), «Арарат» (Ереван), «Динамо» (Москва), «Зенит» (Ленинград), «Пахтакор» (Тошкент), «Динамо» (Тбилиси), «Днепр» (Днепропетровск), «Карпат» (Львов), «Шахтер» (Донецк), ЦСКА, «Заря» (Ворошиловград), «Локомотив» (Москва), Армия спорт клуби (Ростов-Дон) командаларидир.

Биринчи лигада 20 та команда — «Қайрат» (Олмаота), «Нистру» (Кишинев), «Динамо» (Минск), «Крилья Советов» (Куйбишев), «Нефтчи» (Боку), «Таврия» (Симферополь), «Кузбасс» (Кемерово), «Торпедо» (Кутаиси) «Помир» (Душанбе), «Звезда» (Пермь), «Шинник» (Ярославль), «Спартак» (Ивано-Франковск), «Металлург» (Запорожье), «Спартак» (Нальчик), «Кубань» (Краснодар), «Уралмаш» (Свердловск), «Спартак» (Орджоникидзе), «Олға» (Фрунзе), «Рубин» (Қозон), «Металлист» (Харьков) ўзаро мусобақалашадилар.

Реклама ва эълонлар

КИТОБХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

ЛЕНИН ПРОСПЕКТИ, 10-УЙДА «ВОЕННАЯ КНИГА» МАГАЗИНИНИНГ ЯНГИ ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН ФИЛИАЛИ

ОЧИЛДИ

МАГАЗИН ФИЛИАЛИ САВДОСИДА — ҳарбий ва Армия сафига чақирилувчиларнинг тайёргарлик кўришлари учун КПСС тарихи, иқтисод, география бўйича кўргазмали қўлланмалар; контур карталар, плакатлар, репродукциялар, открыткалар, санъат бўйича китоблар, репертуар тўпламлар, ноталар бор.

МАГАЗИН — Якшанба кунидан ташқари ҳар куни эрталаб соат 10.00 дан 19.00 гача (танаффус 14.00 дан 15.00 гача) ишлайди.

УЗАРО ҲАМКОРЛИК

Ўзбекистон театр жамияти Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозини оталиққа олган. Яқинда колхозда жамият ва хўжалик активларининг учрашуви бўлди.

Колхоз раиси М. Убайдуллаева ва театр жамияти раисининг ўринбосари Р. Қориев ўтган йилда қўлга киритилган ютуқлар ҳақида гапириб бердилар.

Ш. АЛИМОВ.

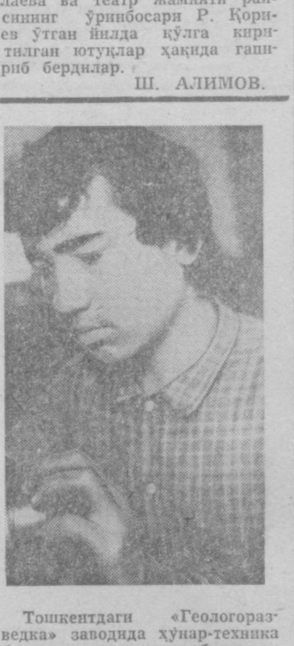

Тошкентдаги «Геологоразведка» заводида ҳунар-техника билим юртини тугатиб келган кўплаб ёш ишчилар меҳнат қилишяпти. Шуларнинг бири фрезерчи Муҳаммад Яминов қисқа давр ичида коллектив ҳурматини қозонди. У фақат сифатли маҳсулот тайёрламоқда. М. Нуриддинов фотоси.

Зулфар ХИСМАТУЛЛИН
Бошқирд ёзувчиси.

ХЎЖАЛИКНИ КЎТАРИШ ЙЎЛИ

ҲИКОЯ

«Бирлик» колхози раиси Каримовнинг столидаги телефон шиддат билан жиринглади. Трубкадан район қишлоқ хўжалик бошқармаси бошлиғи Қутлибоевнинг овози эшитилди.

— Планни барбод қиляпсан, Каримов! Сут топширишни кўзда тутяпман. Бутун районни орқага тортаяпсан. Йил бошида ундоқ қиламиз, бундоқ қиламиз, деб катта ваъда берган эдинг.

— Ваъда бериш, ўзинг биласан, жуда осон. Лекин ваъдамиз катта эканлигини сигирларга ҳеч тушунтириб бўлмаяпти.

Қутлибоевнинг овози дағаллашди:

— Йиғиштир ҳазилингни, сувдан қуруқ чиқмоқчимисан. Олдимга похол солма, эртагаёқ фермангга бориб ётиб оламан. Қани планни бажармай кўрчи, елкангга миниб оламан.

— Агар бу ерга келиб ҳам дўқ қилсанг, сигирларнинг сути қўрққанидан бутунлай йўқолиб кетмасайди, деб қўрқаман.

— Ҳиринглама, Каримов, яна ростакамига ҳиринглаб қолма, душанба куни мени фермада кут.

— Марҳамат. Биз район раҳбарлари ёрдамидан ҳеч қачон юз ўгирган эмасмиз, туғишгандай кутиб оламиз.

Жавоб ўрнига трубка чўзиқ-чўзиқ дудуллади.

Шу куниёқ раис фермага келди. Ҳар тешикка бош суқиб қаради. Зоотехник, ветеринар ва сут соғувчилар билан бирма-бир гаплашди. Сигирларга бериладиган ем-хашак рационини оширишга қарор қилинди. Молхоналар тозаланди. Чорвадорларнинг дам оладиган хонаси тартибга келтирилди. Молхона томларини ремонт қилишга киришилди.

Хуллас, тез кун ичида сут соғиб олиш сезиларли равишда оша борди.

«Мана энди Қутлибоевинг келса келаверсин. Энди бизга ҳар қандай комиссия ҳам қўрқинчли эмас, — мамнун бўлиб ўйлар эди Каримов,— сут топшириш планини бажариб турсак бўлди-да! Қутлибоевга шу керак».

Бир неча кун ўтди. Бошқарма бошлиғи оғзига талқон солгандай жим эди.

«Келаман, деб дўқ қилгандан кейин келсин-да, — ўйлади раис. — Қани бир қўнғироқ қилиб кўрайчи».

— Бораман, деб турувдим, — жавоб қилди Қутлибоев, — бу ерда бошқа биргап чиқиб қолди. Ижроком раиси бормоқчи бўляпти.

— Яхши бўпти, бизнинг тарғиллаларимиз қандай сут беришини бир келиб кўрсин.

— Хабаримиз бор, сут соғиб олишда ишларингиз анча юришиб кетди. Аммо, янги сотиб олган сут соғиш машиналарингиз занглаб ётганмиш, тўғрими? Ҳа, йўқ, деб кўрчи! Ижроком раиси шу иш билан шахсан қизиқиб қолди. Эсингдан чиқмасин.

«Юмшоқ жойни топиб тепишни билади-я, майли, барибир бирқунмас бир кун машинада сут соғишга ўтишимиз керак-да».

Бир ҳафтадан кейин сут соғиш машинаси ишга туширилди. Аммо, ижроком раисидан дарак бўлмади. Каримов унга телефон қилди.

— Ҳа, бир бориб кўрмоқчи эдим, — деди ижроком раиси, — бу ерда маслаҳатлашган эдик, бошқа гап чиқиб қолди. Райком секретарининг ўзлари бориб кўраман деб қолдилар.

— Агар келсалар, ғоят севинардик. Юз бор эшитгандан бир бор кўрган афзал, деб бежиз айтилмаган. Бизнинг янги сут соғиш машинамиз қандай ишлаётганини бир кўрсинлар.

— Буни биламиз, бу ишларинг дуруст. Аммо, айтишларича фермадаги ишларни комплекс механизациялаштиришда оқсаётган эмишсизлар. Молларга ем-хашак солиш, молхонани тозалаш ишларини ҳалилам қўлда бажарар экансизлар. Уят! Билиб қўйинг, райком секретари ҳаммасидан хабардор. «Бирлик»ка ўзим бориб бир иккитасининг бурнини ерга ишқаламасам бўлмайдиганга ўхшайди, дедилар. Ҳа, эсингизда бўлсин.

Каримов яна оёғи қуйган товуқдай типирлаб қолди, оталиқ ташкилотларига бориб етишмаётган механизмларни топиб келди. Қурилиш ташкилотлари билан шартнома тузди. Икки ой ўтар-ўтмас фермада ҳамма иш механизациялашди. Колхоз раиси район маркази томонга қараб қўяр, лекин бошлиқлардан дарак йўқ эди. Ахири телефон қилди.

— Ҳа, тўғри, бормоқчи эдим, — тасдиқлайди райком секретари телефонда, — лекин бюрода докладингизни эшитишни таклиф қилиб қолишди. Қайси масала юзасидан дейсизми? Шу пайтга қадар худди ўрта асрдагидай фермага сувни дарёдан ташир экансизлар. Билиб қўйинг, Каримов, икки ҳафта ичида автопоилка қурмасангиз, бюрода жавоб берасиз.

Колхозда яна сафарбарлик бошланди. Эртадан кечгача водопровод учун хандақ кавланди. Труба ётқизилиб, сув келтирилди. Белгиланган муддатга икки кун қолганда Каримов водопровод кранини бураб сувни очди. Сигирхонага тиниқ сув оқиб кела бошлади.

Раис идорага келиб, нафасини ростлади. Телефон трубкасига қўл узатмоқчи эди, ўзи жиринглаб қолди.

— Офарин, Каримов, — райком секретарининг овози эшитилди. — Водопровод қурилишини тугаллабсизлар. Энди аниқ бораман, эллик олти одамга жой тайёрланг, район чорвадорлари тажриба алмашиш учун боришади. Ярим йил ичида сут соғиб олишни қандай қилиб икки марта оширганингиз, фермани механизациялаштирганингиз ҳақида доклад тайёрлаб қўйинг. Яна ўзингизни пастга урманг. Марказий газеталардан, радио ва телевидениедан мухбирлар ҳам боришади.

— Қучоқ очиб кутиб оламиз, — ўзида йўқ хурсанд бўлиб кетди раис, — биз ўз тажрибаларимизни ҳеч кимдан яширмаймиз, жон деб ўртоқлашамиз.

Б. ШОНАЗАРОВ таржимаси.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00—МОСКВА. 18.05 — ТОШКЕНТ. 18.15 Болалар учун кўрсатув. 18.45 — Китоб жавони. 19.15—«Ахборот». 19.30— Енгил ҳаёт (кинокомедия). 21.00 — «Ахборот». 21.20 — Танбур тароналари. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Ҳар гектардан унумли фойдаланайлик. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.55 —ТОШКЕНТ. 11.00 —Қўғирчоқ фильм. 11.20—Спорт кўрсатуви. 12.30 — Мультфильм. 18.05 — МОСКВА. 18.35—Зумрад шаҳар сеҳргари (6-серия).19.00—Янгиликлар. 19.15 — Ҳар расмда қуёш акси бор. 19.30—Инсон ва қонун. 20.00 — Концерт. 20.45 — Ёзувчи минбари. 21.00 —Пуччини (2-серия). 22.00—Ҳужжатли кино экрани (Тошкент). 22.30—Андронников сўзи (телефильм). 23.35—Концерт. 00.10 — Спорт кундалиги. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.30—ТОШКЕНТ. 20.10 — Ҳужжатли фильм. 20.25 — Ўқитувчи экрани. 20.55 — Тошкент янгиликлари. 21.20 — Бадиий фильм.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 7|I да Золушка, (12.00), Севги тумори (19.00), 8|I да Севги ва қилич (12.00), Марварид изловчилар (19.00), 9|I да Доктор Айболит (12.00), Риголетто (19.00).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 7|I да Қароқчилар (12.00), 8|I да Бой ила хизматчи (12.00).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 8|I да Лақма (12.00), Хотинимнинг эри (19.30), 9|I да Олифта (12.00, 19.30).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 7|I да Беш кунлик куёв (12.00, 15.00), 8|I да Биринчи бўса (12.00, 15.00), 9|I да Ташвишланманг, онажон (12.00, 16.00).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Циркда арча. «СЕҲРЛИ КЎЛ» ЯНГИ ЙИЛ ЦИРК ТОМОШАЛАРИ.

КИНО

Янги центрионлар — «ЎЗБЕКИСТОН», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Машаққатли севги — НАВОИЙ номли, (кундуз ва кечқурун). «ҚОЗОҒИСТОН» (тоқ соатларда).

Енгил иш — «ЧАЙКА», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «ҚОЗОҒИСТОН» (жуфт соатларда).

Севишганлар қиссаси —САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Уч мушкетёр — Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Жаноб 420 — «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

«ТАШКЕНТВОДСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ 2-КЎЧМА МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИЛГАН КОЛОННАСИ 1 ЯНВАРДА ТУГАТИЛДИ

Ҳамма даъволар 1975 йилнинг 1 февралигача тугатиш комитетида қабул қилинади.

Октябрь район халқ маорифи бўлими, район касаба союз ташкилоти ҳамда 53-кечки ишчи ёшлар мактаб коллективи шу мактабнинг тарих ўқитувчиси

Юнусхон ПУЛАТОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и облисполкома

БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26. ТЕЛЕФОНЛАР коммутатор — 330249 дан 330258 гача, Эълонлар — 338142.

Р—03114. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри. Индекс 64634 Б—2462.